

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na 1/4 leta 5 Din., na posamezni uaslov 6/25 Din. V inozemstvo mesečno 6 Din. Od 1. julija doma 6 Din. več, v inozemstvo 12 Din. več. Doma se lahko v blagi plača.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo i uprava M. SOBOTA, Križova ul. 4.

Cena oglasov: Cela stran 800 Din., mali oglas do 35 reči 10 Din., više vsaka reč 1 Din. Med tekstem so oglasi 15% dražji. — Popust od 5—50%. — Pošt. ček. pol. št. 11.806.

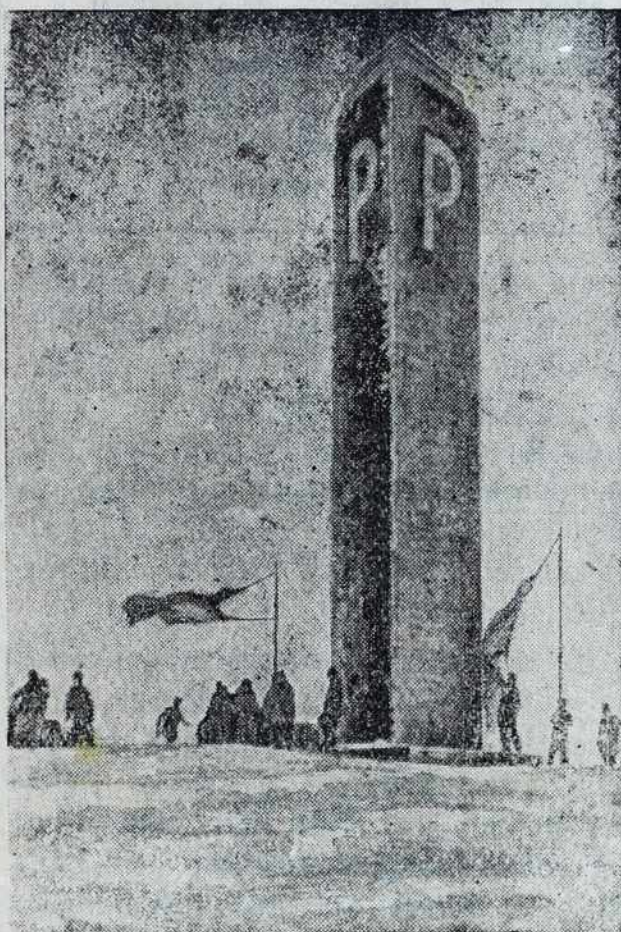
Vsi svéci.

Tužna je jesén; žuto listje káple z drevja, kmične meglé se vlačijo nad goščami pa njivami. Dešč ide, mraz se približáve. Polodelavci so spravili zadnje letne pridelke: krumplice, kukorico, hajdino, repo so pomikali, bráтва je minóla, sád je pobrani. Mlada setva že čaka, da jo pokrije prvi sneg. Lúdjé se zdržávejo domá, vse je ne tak živo, kak je v leti biló. Ceste so blatne, tú pa tam škriplejo včasí kakša kola k mlini.

Vse to — kak da bi naše misli pa naše dúše obrnólo od zemelskoga k večnomi, s toga sveta na ov svet. Kmičen pa hláden čas nas pripravla na lepi svétek *Vsej svécov*. Golo drevje žalostno stoji po škegnjá, oblačno nébo, zeléni vencí z belimi katarinščicami po križaj, po grobáj! Na véčar zagorijo po cintoraj svečice, vsi grobi so olepšani, túdi tam, gde je med letom návadno ne najlepše na cintoraj . . . Túdi v Blatoncaj so níkelko odnesli s cintora tisto ciglójve pa kaménje, ki je že dve leti grdo ležalo blúzi vélkoga križa. Lúbezen pa spoštúvanje do mrtvih pokojnih nas vse sili, da njim na njihovom zadnjem domi skažemo dostojno část . . .

Množine lúdstva se zbirajo na té dén po naših cintoraj, poklekújejo kre grobóv i molijo. Skoro nega zdravoga človeka té dén, ki ne bi obiskao groba svojih dragih pokojnih. Tak so znova združene družine, sirota mati vrelo že, da bi njoj dete živo staló poleg njé, — pri drugom grobi dete joče za pokojnim starišom, že ga meti živoga pri sebi . . . Na té dén tak grozno občútimo vsi slabost svojega zemelskoga življenja, čútimo, da je na zemli ešče ne konec našega žitka! Dúša nam pravi, da je véčno, lepše življenje, gde bomo združeni vsi na vekomaj . . .

Skrivnost življenja nas té dén sili na kolena. Z vsov močjóv občútimo, da zdaj smo — naskori pa nas nede več! Drugi bodo kléčali pri našem grobi, naša dúša pa bo na drugom sveti v novom življenji . . .

Spomenik v večnem ledu. Slavnemu ameríškemu polarnemu raziskovalcu Robertu Pearly, ki je leta 1909 koračil na severni tečaj, so zdaj postavile njegova hči in obe nečakinji ta veliki spomenik v Cape Yorku. Je to dvajset metrov visok obelisk, ki nosi edini napis v črki „P“. Pri otvoritveni slovesnosti so bili navzoči nekdanji Pearyjevi spremljevalci in številni Eskimi, ki so sledili nenavadnemu obredu z veliko pozornostjo.

Zmislímo si té dén na tiste pokojne i žive, šterim smo mogoče mi vničili část, srečo življenja . . . Grozno je to za nas! Gledajmo da zados-timo s svojim lepim življenjem v prišestnosti, S tem si túdi zagotóvimo lepo posmrtno življenje i dober spomin ostane za nami na zemli — našemi odvetki v část i vzgléd!

Spomin naših pokojnih naj nam bo prilika, da se dúševno obnovimo!

Ka je z Europov?

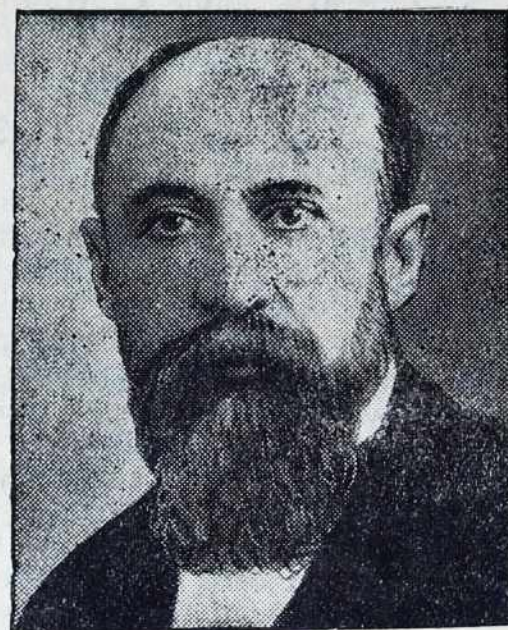
Ne je ešče dugo, gda je preživlala Europa različne kongrese, na šterih so velikaši i državniki sveta odločevali o usodi sveta. I tak so dali zgodovinarji toj dobi ime — doba kongresov. Túdi denešnja doba, doba 20. stoletja, v šteroj zdaj mi živimo, ma z tistov dobov níkelko podobnoga. Túdi naša doba preživla same konference (spravišča) i posvetovanja velikašov i državnikov sveta.

Celi širni svet dobiva zmerom bole temno podobno novoga obraza.

Ešče nam je dobro v spomini svetovna bojna kak strašna posledica opredeljevanja — grupacij, prijateljstva i sovraštva med narodi. I to sta bili dve grupacije. Na ednoj strani Antanta (zveza Francije, Anglije, Rusije i drugih menših državíc). Na drugoj strani pa Trozveza (Nemčija, Austrovogrška pa Italija, štera se je kesneje izneverila i stopila na stran Antante). Te dve velki grupacije sta se med sebov klali i krvaveli na bojnom morišči celih dobrih 4 let. I dnes nastajajo na političnom zemlevidi sveta novi prijatelji i novi nasprotniki. Kak bode njihov razvoj, kakša posledica te nove grupacije, je ešče ne jasna i zaednok nam ostajajo samo domnevi i slutnje.

Túdi svetovna bojna je ne bila, če poglednemo v jedro svetovne bojne, nikaj drugoga, kak borba za svetovno tržišče, za gospodarsko premoč na sveti. Boj za gospodarsko premoč je dnes, gonilna sila novoga opredeljevanja, grupacije držav — narodov.

Kak je z novim razvojem? Predvsem dvoje si bode zgodovina človeštva zapisala v svoje večne zapiske, to je: razoro-razorožitvena konferenca i dogodki na dalnom vzhodi, boj med 400 milijonskim kitajskim narodom i 73 milijonskim japon-

Bivši ministerski predsednik romunske države prof. Jorga.

skim narodom. Japonci se zmerom bole vmešavajo v notranje kitajske razmere i s tem ogrožajo gospodarske interese drugih držav, šterim so ne kitajski trg i mandžursko srebro, zlat, železo i peetrolejski vrelci zadnja briga. Predvsem Amerika i bolševiška Rusija postajata jako lúbosumni na novoga tekmeča — Japonsko. I zato je naravno, ka se zbližujeta v borbi proti njej. Amerika ne prihaja v to novo zvezo sa-

Svet reši samo lúbezen Jezušovih ran! V te namen širite Novine!

ma, liki v paradi mogočne Francije i Anglije, svojih starih prijatelov iz svetovne bojne i zadnje razorožitvene konference. Na toj konferenci, štera je ešče ne zaključena, liki samo prekinjena i preložena, so Amerika, Anglija i Fracija zastopale skoro ednako stališče, namre: razorožitev — lepa miseo — liki samo v telko, ka ne bodemo same prizadete, zato samo razorožitev zračnih bojnih priprav. Italijo je ta predlog hudo zadeo, to pa zato, da je ravno zdaj Italija največjo skrb posvetila, da zgradi, kak največ zračnoga bojnoga orožja. Zato sta se včasi nato znajšli Italija i Nemčija, prva v strahu za svoje zrakoplove i letala, druga pa zavolo svojega nesorazmernoga položaja do drugih velikih držav. Tak je prišlo, da je Italija podprla nemški predlog vednakosti razorožitve, čeravno da se Italija boji nemškoga orožja i nemških plinskih strupov kak Francija. V grupaciji Italija—Nemčija igra važno vlogo ešče tudi turška republika i to zavolo svoje zemlepisne lege i po svojih odnošajaj do bolševiške Rusije. Potom Turčije bi štela Italija priti v Moskvo i do sovjetskoga prijateljstva. Zato so te tri države Italija, Nemčija i Turčija šle daleč v slavospev z grožnjov, da izstopijo iz Drüštva narodov, če razorožitvena konferenca ne odobri nemškoga predloga i zahteve. Jasno je, da bi z njihovim izstopom bio ogrožen nadalni obstanek te mednarodne ustanove v Švici. Ešče silnejši postaja odpor tej držav, zato ka že majo na svoji strani štrto zaveznico: Japonsko, štera je v mandžurskom pitanji izpovedala sodbo nad Drüštvom narodov s popolnim prezirom i zaničevanjem njenih zahtev i predlogov. Zdaj se bije glavni diplomatski boj ešče za Rusijo — kak leta 1914 — i ta se nagible privablana po ameriških dolaraj i francuskih financaj prvi skupini.

Novi ministerski predsednik madžarske države Gömbös.

Od tü izhaja tudi jedro nerazčiščenih političnih razmer v Nemčiji: nacionalistični-socialistični pokret Hitlerja i generala Šleicherja je potisno Nemčijo v skupino, štera je proti Rusiji. I vendar se je glasila politična oporoka ustanovitelja nemškoga cesarstva i velkoga sovražnika Cerkve nasilnoga kanclerja Bismarka: *Nikdar proti Rusiji, liki zmerom z njov!*

Te skupine-grupacije ešče zdaj komaj nastajajo i zato srečavajo zmerom palik nova sporna pitanja. Nerešeno je ešče pitanje bojnih dugov stare Rusije, s šterov sovjeti neščejo priznavati vezi; pitanje dugov Francije i Anglije Ameriki, štera bode morala pač staviti na vago gospodarsko škodo na vzhodi i višino tej bojnih dugov.

Tak je zdajšnji svet. Kak so nekdanj, tak tudi ešče zdaj zmerom gonijo svetovni

motor iste sile: borba za izveneuropski blagovni trg i izveneuropskoga odjemalca, pohlep po bogastvi petrolejskih vrelcov i dragocene rüde, bojazen pred bogastvom čarne ruske zemle.

Naše stare knige.

Što bi šče dnesden mislo kaj na stare knige? Mladi rod ne poštuje bogzna kak naše knige, štere so bile štampane pred 50 leti i šče prle. Če vmerjejo dedek ali mamica, šteriva sta skrbno shranjüvala indašnji Evangeliom i Biblijo pa v največšom poštenjej mela „Molitveno knigo — staroslovensko“, se vse, ka je šče ostalo pri hiši starih knjig, navadno zavrže i večkrat tudi v ogen zmeče. Tak se zgodi pri največjih hišaj. — Premalo znamo ceniti i čuvati stare pa tudi novejšje knige. Kelko lepoga čtenja so meli naši predniki, nam znajo povedati stari dedeki. Dnesden se redko najde starinska kniga. Vse je skoro prejšlo. Za par 10 let niti ne bodemo znali, kakše knige so meli naši očacije. Ali nas te nede sram, da smo tak malo spoštovali knige, ki so sad našega duševnoga življenja? O narodi, ki ne poštuje svojih velikih mož, pravimo, da je ne vreden svobodnoga življenja. Tak bodo pravili tudi nam, či si ne občuvamo trüde naših velikih mož, ki so meli pri tom svojem deli samo eden namen, kak bi nas osrečili, poplemenitili i na isto višino kulture (izobrazbe) zdignoli — kak so drugi Sloveñci. Da se kaj takšega ne zgodi, se je odločilo nekoliko akademikov (med njimi par bogoslovcev), da zberejo te knige; od vsakše izdaje bar edno. Zbiranje se je že začnol.

Joško Maučec:

Zgodovina Slovenske krajine.

Krao Peter (1038—1041).

Po smrti prvoga vogrskoga krala Štefana, šteroga tudi zgodovina imenüje — sveti Štefan krao — zavolo njegove goreče lübezni do Kristušove vere i velikih dobrot, štere je skazüvao krščanskomi lüdstvi v svojoj državi, je postao vogrski krao — Peter. Po smrti sv. Štefana so vladali prec časa sami slabi i neodločni kralovje vogrskomi narodi. Tudi včasi njegov naslednik Peter je bio slab vladar, to se je najbolje pokazalo včasi v začetki njegove vlade. Krao Peter je bio rojen na Italijanskomi i tudi njegova vzgoja je bila italijanska. Vsasi v začetki svoje vlade se je jako zamero vogrskim velikašom, zavolo državnih časti, štere je skoro samo Italijanom pa Nemcom davao. Zavolo toga je postao krao Peter neprilüben pri vogrskih velikašaj i püšpekaj i so ga odstavili pa zvolili novoga krala, po imeni — Samuel.

Krao Samuel (1042—1046).

Gda so za vlade krala Petra izbruhnile znotrašnje razprtije, je nemški cesar Henrik III. v letaj 1042—1053. večkrat s svojov vojskov prišeo na Vogrsko in si osvojio dosta krajov ob Dunavi i Rabi. Nemški cesar je šteo razširiti meje nemškoga cesarstva gori do Rabe i iz teh pod-

IV.

loženih pokrajin ustvariti novo marko ali mejno grofijo. Ravno v tom časi je mejni grof Gotefried pri Ptüji, ali kak trdijo ništerni zgodovinarji, pri kraji Pütten premagao vogrsko vojsko, štera je bila vdrla na Štajersko (1042), liki bojna sreča se je izpremenila. Leta 1053. so Vogri znova vdrli v Karantanijo i polek drugik pokrajin si osvojili tudi vtrjeni grad „Heugistberg“ (zdaj Wildon južno od Gradca). V tej bojjaj je šlo za to, da vogrsko kraljevstvo postane podložno nemškomi cesarstvu. Bojni pohodi Nemcov pa so meli tudi namen, nemškomi naseljevanji odpreti prosto pot v zapadne vogrske pokrajine. Kelko so ti boji porinoli meje Karantanije proti shodi, je težko dognati. Gotovo je samo, da se v tistom časi štajersko vogrska meja ne krila s zdajšnjov mejov tej dežel, liki je meja šla ob vodi Pinki, Rabi, Stremiti i Krki velki deo prešnje Železne županije je pripadao karantanski mejni grofiji. Dosta vogrskih Slovincov je bilo v tistom časi pod oblastjov karantanskih mejnih grofov.

Krao Samuel je bio jako naklonjen kmetom, tudi dačo njim je odpisao. Dosta velikašov pa je bilo na Vogrskom, šteri bi radi meli nazaj krala Petra i so proti Samueli snovali maščevanje. Gda je zatö krao Samuel zvedo, se je nad temi velikaši hudo maščevao. Dosta jih je dao na ražen potekniti nekaj pa obesiti.

Gda pa je prišla nad Samuela nemška vojska iz Beča, je Samuel zbežao. Liki včasi so Samuela zgrabili i ga dali v roke Petri, šteri je nato dao Samueli glavo odsekati. Tak je znova nazaj dobo vogrsko kraljevstvo Peter, liki tudi zdaj je ne bio dugo vogrski krao. Že leta 1046. postane vogrski krao Andraš I.

Andraš I. (1046—1061).

Jako žalostne razmere so bile v tom časi na Vogrskom, gda je zavladao Andraš I. Ešče jako močna je bila poganska stranka, štera se zdigne i ide pred krala Andraša, od šteroga zahteva naj vniči kršansko vero i znova naj zavlada na Vogrskom poganstvo. Toga njim je Andraš ne oblübo, zavolotoga razdraženi vdarijo na cerkve, kloštre, na duhovnike i sestre i spoderejo vse pa spomorijo, ka njim pride pod roke. V tom časi je morao smrt gori vzeti tudi pobožni püšpek Gelért, šteroga so poganje na talige djali i ga doli z brega v Dunavo vrgli. Ešče zdaj se te breg v Budapešti zove „Breg sv. Gelérta“.

Ne dugo na to pa je dao krao Andraš zapoved, da vse tiste bode s smrtjov kaštigao, šteri ne odstavijo poganske šege pa navade i nevzdržijo vere, štero so dobili pod sv. Štefanom. Pa tudi po toj zapovedi je ešče dugo trpeo boj med pogani pa krščansko vero, šteri je jako oslabo vogrsko državo.

(Dale)

V črensovskoj fari smo najšli v preminotih mesecaj dosta lepih i starih knjig. Na prvom mestu stojita vesi Žižki i Trnje. To je znak, da so ljudje v tema vesemalže negda poznali veliko vrednost knjige. Tudi Črensovčarje so darovali mnogo lepih knjig za knjižnico.

Najlepši zgled pri tom deli sta dala vlč. g. Klekl Jožef i g. Fliszár János, šterih knjige bomo sledkar objavili. — Darovniki iz Žižkov so sledeči: Škafar Ana, Škafar Jožef, Horvat Antal, Kotnjek Matjaš, Golob Mari, Prša Janoš, Prša Marija, Žerdin Kazimir, Fujs Jožef, Koštric Y. Koštric Treza. — Iz Trnja: Stanko Mihao, Horvat Janoš, Horvat Szabó Jožef, Horvat Marko Sobočan Marija, Marič Treza, Bedernjak Jožef, Sobočan Ana, Dominko Jožef, Dominko Verona, Cvetko Iguac dijak. Iz Črensovec: Kolenko Ivan i Verona, Kolenko Štefan, akedemik, Čurič Vinci, Plej-ovi, Kolenko Treza, Zelko Bara, Ritoš Peter, Horvatova-Utrošova. — Iz Dolnje Bistrice: Kreslin Štefan.

Vsem tem darovnikom najlepša hvala, da so pokazali telko razumevanja za takšo kulturno stvar. Drüge pa lepo prosimo, da z največjim zavüpanjom sprimejo dijake, ki vas obišejo zavolo teh knjig. S posebno prošnjo se obračamo na akademike i dijake, da bi se kem bole zainteresirali za to delo.

Izvoz živine iz Slovenske krajine pred sodiščem.

Ponatis iz „Slovenca 20. okt. 1932.
Ljubljana, 19. okt.

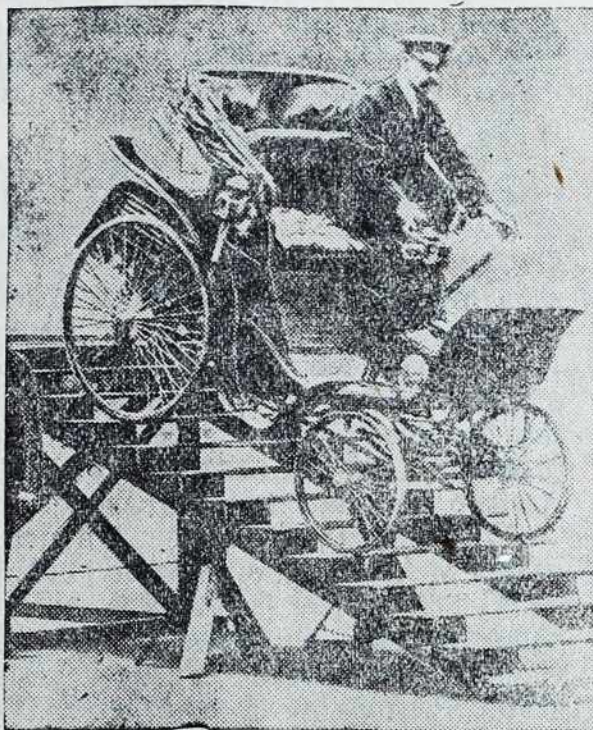
Mali kazenski senat je včeraj obravnaval zanimivo tiskovno zadevo, ki se nanaša na vprašanje ureditve izvoza živine in mesnih izdelkov iz naše Slovenske Krajine v bližnjo Avstrijo, ki je ta izvoz kontingentirala. Razprava je osvetila marsikatero podrobno značilnost in zato podajamo o poteku razprave daljše poročilo. Narodni poslanec in veletrgovec z živino in mesnimi izdelki v Murski Soboti g. Josip Benko je vložil proti našemu odgovornemu uredniku g. Franu Kremžarju tožbo zaradi klevete po členu 52 tiskovnega zakona. Tožba je bila pri deželnem sodišču vložena 8. junija letos.

Tožitelj, narodni poslanec in veletrgovec g. Josip Benko je vzel za podlago svoji tožbi kratko, dne 17. aprila v našem listu pod rubriko „Slovenska Krajina“ priobčeno notico te vsebine:

„Dovoljenje za izvažanje živine v smislu zakonitih predpisov, je dobil poslanec g. Benko Jože iz Murske Sobote. Gospod Benko, ki ima veliko podjetje za predelavo mesa, je bil že dosedaj največji izvoznik živine in prekajenega mesa iz Slovenske Krajine. Sedaj pa ima izključno pravico in bojimo se, da bo cena živini, ki je v naši krajini izredno niska, vsled tega dejstva še bolj padla.“

RAZPRAVA IN ZAGOVOR NAŠEGA UREDNIKA

Razprava se je pričela točno ob 12.30 in je trajala dobro uro. Mali senat, ki je sodil o tej tiskovni tožbi, so tvorili: s. o. s. dr. E. Kobe, kot predsednik, dalje s. o. s. gosp. Kralj

Ob rojstvu avtomobila. Pričujoča slika iz leta 1890 se nam zdi danes zelo komična: da bi dokazali zmožnost avtomobila, so spustili ta „najmodernejši“ voz na bencin po stopnicah navzdol... In vendar je bilo to v času rojstva avtomobila nezaslišano čudo!

in s. o. s. dr. Leon Štrukelj kot sorodnika. Po prečitani obtožnici je pripomnil predsednik:

„Gospod obtoženec, ali ne čutite, da ni bil tožitelj z notico počaščen?“

Obtoženec: „Ne!“

Predsednik: „Torej niste tega tako kritično pod lupo vzeli?“

Obtoženec: „Ne. Če pa bi vedel, kar vem sedaj in kar se je vse prigodilo, bi bila ta notica drugače izpadla, morda bolj ostro. Ne čutim se krivega in prevzamem vso odgovornost.“

Branilec dr. Marko Natlačen je nato v daljšem govoru utemeljeval neutemeljenost tožbe. Povdarjal je:

Ni bila tangirana čast

Obtoženec stoji na stališču, da članek, kakor je bil priobčen, sploh v nobenem oziru ne tangira časti zasebnega tožitelja. Sicer se pravi, da ima sedaj g. Benko izključno pravico za izvažanje živine in se bojimo, da bodo cene še bolj padle, toda na noben način niti od daleč ni označeno, da je morda tožitelj dosegel to na nečasten način, ki ne bi bil zanj dostojen kot izvoznika in narodnega poslanca. Monopol sam na sebi kot dejstvo ni nič nečastnega niti za državo, niti za privatno osebo ali javno družbo. Kaj drugega se zasebnemu tožitelju faktično ni očitalo, toda le za slučaj, da bi bilo sodišče vendarle v dvomu, da bi bilo v tem očitku kaj takega, kar bi utegnilo škodovati zasebnemu tožitelju na njegovi časti, dobrem imenu, družabnemu ugledu ali pridobitnemu kreditu, pa navajam nastopna dejstva:

Ovire za izvoz v Avstrijo

Za Slovensko Krajino prihaja pri izvozu živine v poštev izključno le Avstrija. Na Madjarsko se živina več ne izvažja, ker tam niso cene živini nič ugodnejše od cen v Slovenski Krajini. V Italijo se živina ne izvažja zaradi visokih carin in prevoznih stroškov z ozirom na oddaljenost od ita-

lijanske meje. So tako veliki, da jih kupčija ne prenese.

Po uveljavitvi pogodbe med Avstrijo in našo državo pa so bili od trgovine z Nemško Avstrijo dejanski

izključeni vsi domači izvozniki

v Slovenski Krajini, razen zasebnega tožitelja. Poleg njega so pač zaprosili za izvoz še nekateri drugi trgovci in sicer Bagola Anton, Bohar Adam, Srečko Koloman, Kempel Gustav in tvrdka Weiss. Dovoljenje za izvoz je dosegel poleg zasebnega tožilca samo Adam Bohar. A tudi ta ni mogel dobiti izvoznice, čeprav je imel pravilno položeno kavcijo, dočim je izvoznice redno dobival zasebni tožilec.

Slučaj Bohar

Bohar Adam je položil kavcijo 25.000 Din in nadaljnih 200 Din za združne stroške pri Uradu za kontrolo izvoza živine, ustanovljenem pri zavodu za pospeševanje inozemske trgovine v Belgradu. Zadostil je vsem pogojem, kljub temu je dosegel samo 2-krat dovoljenje za izvoz živine in sicer 8. marca za 80 telet, 27. marca pa za 55 telet in še za 1900 kg svinjskega mesa. Od tega časa dalje pa do 17. aprila, ko je bil inkriminirani članek objavljen, Bohar ni dobil nikakega dovoljenja več za izvoz. Za blago, ki ga je izvozil, pa tudi Bohar ni prejel od Narodne banke nakaznega denarja. Iz teh razlogov je bilo Boharju izvažanje živine v Avstrijo faktično onemogočeno. Bohar se je nato obrnil do bivšega narodnega poslanca Josipa Klekla s prošnjo, naj bi interveniral v Belgradu, da se mu krivica popravi.

Tožitelj izvažja

Med tem je zasebni tožitelj v najlepšem miru in brez vsake zapreke izvažal velike količine blaga, svinje celo iz Medjimurja, s čemer se je tudi pritiskala cena blagu v Slovenski Krajini navzdol. Istočasno pa so se delale drugim izvozničarjem največje zapreke.

Obramba navaja nato

slučaj Stanka Semeniča

iz Gor. Radgone. Ta je parkrat poskusil nakupiti nekaj blaga v Prekmurju, a je zadel takoj ob nepremagljive neprilike. Ko je nakupil gotovo količino blaga ni dobil zaprošene izvoznice kljub prošnji. Ko pa je to blago v izgubo prodal, je takoj dobil izvoznico, ne da bi bil prosil zanjo. In to še za 4-kratno množino, kakor je bil prvotno, a brezuspešno zaprosil. Ker pa tako velike količine ni mogel v enem tednu nakupiti, so mu v Belgradu zasegli položeno kavcijo 25.000 Din. Zato je raje vsako nadaljno nakupovanje živine v Prekmurju opustil. Tako je bila faktično izključena vsaka konkurenca in je prišel zasebni tožilec dejanski do izključno pravice izvažanja živine iz Prekmurja v Avstrijo.

V nadaljni obrambi je naš urednik zanikal, da bi bil povzročil inkriminirani članek kako razburjenje v Slovenski Krajini, pač pa je od glavarstva odrejena zaplemba „Novin“,

ki so briobčile bistveno drugačen članek, povzročila mnogo razburjenja in komentiranja. Obramba se sklicuje na več prič-izvoznikov, ki jim je bil onemogočen izvoz živine v Avstrijo. Izključena je bila vsaka konkurenca. To je seveda vplivalo na cene v škodo živinorejcu Slovenske Krajine.

KAJ PRAVI OKRAJNO GLAVARSTVO MURSKÉ SOBOTE

Predsednik senata je na to prečital uradno poročilo okrajnega glavarstva v Murski Soboti na deželno sodišče v Ljubljani, ki se v glavnih in bistvenih odstavkih glasi:

Iz sreza Murska Sobota so od nekdanj izvažali vsak teden govedo in drobnico v živem in zaklanem stanju v Avstrijo po cesti skozi tukajšnja obmejna kraja Cankova in Gederovci živinski trgovci: Samu Weiss iz Serdice, David Weiss & Comp. Nuskova, Mekiš Štefan, Nuskova, Franc Hari, Krašči, Bagola Anton, Stari Beznovci, Šiftar Štefan, Pužavci, Sečko Koloman Lemerje, Čačinovič Imre, Rakičan in Benko Josip, Murska Sobota.

Koncem avg. 1931, pa se je izvoz živine preko gori navedenih krajev onemogočil trgovcem od Samu Weissu do Čačinoviča, ker so avstrijske oblasti prepovedale uvoz živine po cesti iz našega okraja preko obmejnih krajev. Sprejemali so le govedo, ki so jo izvažali izvoznikarji preko Gor. Radgone. Največ trgovcev bi moralo živino goniti po ovinku preko Radencev v Gor. Radgono. To jim ni nikakor konveniralo. Zato so opustili to trgovino. Le Bagola Janez je še izvozil v Avstrijo preko Gor. Radgone 2 vagona govedi v decembru in Fekiš Štefan 1 vagon govedi letos

januarja. G. Benka Josipa v Murski Soboti ni zadela ta omejitev tako v živo, ker je izvažal živino večinoma po železnici iz Murske Sobote preko Ljutomera v Avstrijo.

Skoro istočasno za to avstrijsko omejitvijo za živo govedo je prišla od naše oblasti omejitev za izvoz zaklane živine. Zahteval se je namreč za vse izvožene zaklane svinje trihonskopski pregled. Le pri g. Benku Josipu so se lahko svinje trihonskopirale po trihonskopu, pri ostalih je bilo to tehnično nemogoče. Tako so prenehali izvažati zaklane svinje v Avstrijo gori navedeni trgovci.

Zaklana teleta so se lahko izvažala v Avstrijo poljubno do januara letos. Toda prišel je od naših oblasti nalog, da mora biti vsak živinski izvoznikar član izvozne družbe v Belgradu. Pristopnina je znašala 25.000 Din. Zaradi visoke pristopnine in pa negotovosti, da-li bi dobili trgovci zadostna dovoljenja za izvoz, je postal član izvozne družbe v tukajšnjem okraju le g. Benko Josip iz Murske Sobote, ki sedaj edini izvažava živino in zaklano drobnico. Ostali trgovci sicer koljejo nekaj drobnice za Gor. Radgono in za g. Benka Josipa, toda le v zmanjšanem obsegu.

Vse te omejitve, prav posebno pa kontingentiranje izvoza od strani Avstrije i nad vse komplicirane devizni promet so povzročili, da se je naš izvoz živine v živem in zaklanem stanju zelo omejil. Naravna posledica tega je, da je cena živini globoko padla.

IZPOVED PRIČ

V preiskavi je bilo zaslišanih več prič, ki jih je predlagala obramba odnosno zasebni tožitelj. Za tožitelja sta primerno izpovedala okrajni glavar

Lipovšek in notar Koder. Trgovci pa so označili v kratkih izjavah položaj trgovine z živino in mesom. Najznačilnejša je izpoved trgovca in posestnika Tomaža Simenčiča iz Plitvice.

Tomaž Simenčič je izjavil.

Jaz sem v februarju t. l. položil v ministrstvu za trgovino 25.000 Din kavcije za izvoz govedi, teletine in svinj v Avstrijo. Rečeno mi je bilo, da naj vsak izvoznik prijavi vsak teden, koliko hoče živine izvoziti. V Belgradu se je v ministrstvu trgovine določevalo in dovoljevalo posameznim izvoznikom, koliko sme določen teden izvoziti oo kontingenta, določenega po kovenciji. Dotična komisija je v Belgradu vsak teden naše prošnje reševala. Naslednji dan se je že izdalo brzojavno dovoljenje, ki se je moralo izvršiti približno do naslednje nedelje. Jaz sem od časa položitve kavcije v februarju vsak teden zaprosil za dovoljenje, da se udeležim izvoza določenega kontingenta. V rokah imam potrdilo trgovinskega ministrstva z dne 9. marca, da sem označeno kavcijo položil. Vsak teden sem od takrat zaprosil za dovoljenje, pa ga nisem dobil nobenkrat niti marca niti aprila niti v prvi polovici maja.

Priča se bridko pritožuje, kakšne sitnosti je imel z izvoznimi dovoljenji, dočim je Benko Josip dobival dovoljenje za izvoz vsak teden od marca do maja. Zgodilo se je, da je Benko na teden izvozil 2 do 3 vagona živine, on pa nič.

Po prečitaniu izpovedb še nekaterih prič in po kratkem posvetovanju je predsednik senata razglasil sodbo, s katero je bil naš odgovorni urednik g. Franc Kremžar obsojen za radi klevete po členu 52 tisk. zakona

Hotiški:

Na bratvo se pelamo . . .

Ves srečen i zadovolen je bio tisti den Špilakov Marko. Ve so pa prišli lepi jesenski dnevi z vsem svojim bogastvom, najlepši i najveselejši za našega kmeta. Delao je Marko celo leto od ranoga jutra pa notri do kesnoga večera, da se malo ne pretégno. I zdaj je vido sad svojih žulavih rok. Kukurčnjaki so napunjeni s kukarco, ki je ne tak davala kak lani i to zavolo prevelke sušave, pa hvala Bogi, da je šče telko zraslo, si je mislo. Pivnica je puna debelih krumplov, šče tam pod jablanov na dvorišči je navoženih preci velki kúp žutih tikvi. Sadoveno drevje je tak rodno, da bi se vse veje potrló pod žmečavo jabuk, či ne bi bilé podprete. Istina, ka je že preci odao, ali pravo je, da je komaj telko dobro za njé, ka ne bi bio sit od obeda za tiste peneze. Ali prijetno je, či maš sadovnjak, pun rodni jábok. Ideš, na priliko, v ograd, si vtrgneš pisano jabolko, se poži- viš i šče hvaležen si drevi za tak lepi sad. Ali da ženeš v Mirišče na pašo, si nabereš krumple, zasúkneš v papir salo, spečes na paši krumple, olúpleš pa namažeš žuto skorjo s salom. Kak spajani krúh ti teknel!

Zadovolna i srečna je bila duša Špilakovoga Marka, veséli kak sunce, ki se je smejalo na sredi jasnoga neba, po šterom se je včasi pokazao oblaček, kak ovčica beli, pa se nekam paščo. Pa lepi den je bio; po koniki so vozili kukaršče, od Ložiča se je čúlo spevanje pastirov.

Zgučao si je: „Najpotrebnejše delo smo že hvala Bogi, opravili. Zdaj šče moremo odpraviti Lagve sam že odpelao. Kolmanovi so že pobrali, pa pravijo, da je lepo grozdje i dober mošt davle“.

Resan, pri obedi je pravo, kak kmet, ki se zaveda, da nekaj pomeni, ne samo domá, nego tudi pred drugimi, povdaro vsakšo reč: „Vútro se pelamo na bratvo“. Jej, kak je malomi Tončeki začareo obraz od veselja, da se je denok včakao tak dugo čakanoga dneva. Marko njemi je že mesec dni oblúblao, da se bo pelao v bratvo, či de vrli pa paseo krave; na prste je računao dneve i kelkokrat bi tak na priliko šče mogeo stanoti do tistoga dneva. Rožika, lepa kak rožni cvet, stara kakših 21 let, se je natihome zasmejala, ve pa v bratvo pride tudi on, Števek, ki je pred ednim tjeđnom prišeo od vojaške službe i šteri njoj je tak zraseo k srci. Roziko, mlado kak jútranjo zarjo, lepo kak roža v najlepšem cveti, je zlúbo vsakši, ki jo je pogledno ali dostop do nje je meo samo Števek, delaven i pošteni dečko.

Kda se je krvavordeče sunce začnólo potaplati na meji neskončne ravnine, kda so gnali s pašé, je bilo pri Špilakovih vse k rědi za bratvo. Po Zdravoj Mariji so šli spat. Rozika je ne mogla spati. Na sredi vési so spevali dečki; ona je dobro razložila Števekov prvi glás. Močen i prijeten glas je meo, da bi ga poslušala celo noč. Zdaj pa zdaj so se pelali mimo kakši zvuński z goríc, z bratve. Spevali so zateg-

njeno, dokeč je ne pesem zamirala, da se je šče komaj čúlo:

Sladko vince piti to me veseli,
dobro vole biti, svoje žive dni . . .

Pa što bi zamero našemi lúdstvi, ki je v jedri dobro i pošteno, toda mehko i gnetljivo kak testo, či v dobroj voli, kda pozabi nikelko na skrbi, ki ga terejo od dneva do dneva, (da) zapevle kakše okroglo! Človek že pride v bolečinaj na svet, v bolečinaj ide s sveta, prvi njegov glas je joč — zdihljaj zadnji! Od zibeli pa do hladnoga groba, kelko nevol i skrbi, kelko nemira, kelko neposlúhnenih žel, kelko skuz... I zdaj naj bi njemi što brano trenutke, kda se počúti veseloga i zadovolnoga? Šče mesec, ki se je sprehajao po zvezdnatom nebi, se je smejao doli tem veselim lúdem.

Drúgi den so se pelali proti lendavskim goricam.

„Moremo iti rano, pot je preci duga i dokeč pridemo v naš klanec, je že sunce visiko“, je že večer pravo Marko. Veseli i brbravi Tonček si je seo na kraj kol, da bi bole vido kaj, na sredi pa so sedeli pomagači, moški i ženske, med njimi tudi Števek. Spevali so i pesem je plavala nad ravnico, nad njivami, posejani z košnato repo. Tam dale so dremali kúpi kukarišča, kre ceste se je zorila hajdina, poleg se pa rivala iz zemle mlada setev.

Pomali se je danilo. Rdečkasta zorja se je razlivala po spočinjenoj zemli i po Kapci so začnóli stanjívati. Tú je polúknola skoz dveri ženska glava z zmrušenimi vlasami i zaspanimi očmi, rekši, što jo bú-

na 20 dni zapora, ki se mu spremeni v denarno kazen 1200 Din ter nadaljno denarno kazen 600 Din.

Branilec dr. Marko Natlačen je prijavil proti sodbi priliz in revizijo.

Sodba se bode končno veljavno rešila v Zagrebu.

Odgovor g. Titani, medicinci.

Dnes teden smo čeli zagovor g. medicince Titan Janoša iz Kroga. Zagovarjal se, ka ne tak gučao od Slomškega, kak so Novine prinesle. Ali te njegov zagovor ma vsebi dvojno trditev. Prva se glasi: „Novine so za nič, ker ne prinašajo člankov, ki bi se bavili z aktualnimi problemi naših ljudi.“ To teliko pomeni, ka prej Novine ne pišejo od naših potreb, od naših vsakdanšnjih nevol. Če bi to istina bila, bi g. Titan dužen bio takše članke pisati, kak tū od njih guči. On bi dužen bio od aktualnih „problemov“ pisati. Ve so pa Novine kak druge akademike, tūdi njega vzgojile za slovenskoga visokošolca, zakaj jih pa te ne podpirao, če je mislo, da njim kaj fali? Pa Novine neso nikaj sfalile. Titan je samo ešče dijak, ma dosta let pred sebov prle, kak postane dovršen človek, soditi zato nema pravice i njegova sodba ne drži. On mora prle dovršiti tisto, ka so dovršili vnogi veliki gospodje, veliki vučnjacije. Tej so od Novin, od Titana zavrženih i obsojeni Novin vse nači svedočili. Ti so svedočili, da so Novine jako dober list, da je v njih pravi dūh, i da vse tisto objavljajo, ka je narodl potrebno. To sodbo so povedali profesorje univerze, to sodbo so povedali visoki cerkveni dostojanstveniki, to sodbo so povedali gospodje, ki včijo i zga-jajo mladino. A to sodbo je povedao tūdi naš narod, kda se ga okoli štirijezero zbralo i naročilo naše Novine. Gospod Titan je z

svojov sodbav ne obsodo Novin, nego sebe je vdaro po glavi,

Druga trditev Titanova se pa glasi: „Nikakor ni primerno, da Novine kot teden-ski 4 stranski list večkrat zaporedoma prinašajo dolge članke o Slomšku.“ To ga mate, modrost sveta. Zato, ka so Novine 4 stranske, nesme naš narod zvedeti za vse in velikoga Slovenca, velikoga svetnika, Slomškega! Te je pa naš narod ne vreden toga, ka bi spoznao Slomškov dūh i bi se po njem ravnao? Jeli pa je kaj hasnovitejšega, kak nasledovati Slomškovo pobožnost, čistost, treznost, pravičnost, delavnost i lūbezen do Boga i bližnjega? Jeli bi pa zijale tak globoke rane v družbi slovenskoga naroda, če bi te pun bio Slomškovoga dūha! Novine so nikdar ne tak dobro služile našemi narodi, kak gda so njemi kazale pravo pot. I to so njemi kazale tūdi, gda so objavljale Slomškovovo pravo življenje. Zato so vredne vse hvale, ne pa obsodbe. Prečni listi meseca dugo pišejo od Slomškega ob 70 letnici njegove smrti, mi bi pa smeli samo eden članek napisati po milostivnom dovolenji gospoda dijaka Titana! Tak daleč, hvala Bogi nemo zablodili i tūdi ne bomo, da bi se dali hraniti s krūhom njegove pameti, njegovih tanačov. To pa zato, ar nas vodi lūbezen, v šteroj tūdi Titani medicinci odpustimo špote i kažemo pravo pot.

Ošpotane „Novine“.

Žalostne razmere na naših gimnazijaj.

Pred kratkim je prineseo ljubljanski „Slovenec“ kratek članek, v šterom pisec opisuje denešnje razmere na naših gimnazijaj! Slovenija ma 11

državnih gimnazij i na niednoj gimnaziji je ne zadosta profesorov, tak da je včenje ešče zmerom ne redno. Na dvema ljubljanskima gimnazijama, šterivi sta bili prle največši i najbolši v našoj državi i šterivi sta tūdi meli prle skoro najbole vučene profesore, sta zdaj jako prizadeti, zavolo pomankanja profesorov. „Slovenec“ pravi, da na tema gimnazijama fali skupno 38 profesorov, tak da majo ništerni razredi na den komaj po dve vōri šole. Tūdi druge slovenske gimnazije so ne na bolšem, med njimi tūdi naša nižja gimnazija v Soboti. Med počitnicami so bili iz naše gimnazije odpūščeni trije najbolši profesori, štere je jako spoštovalo naše dijaštvo i vsi lūdje šteri so je poznali, zavolo njihovoga krščansko-verskoga življenja. Tūdi ravnatelj se je proso iz naše gimnazije na drugo gimnazijo, tak da so odišli v tej počitnicah štirje profesori, mesto teh pa je ešče gimnazija ne dobila niednoga, zavolo toga je tūdi na našoj gimnaziji včenje ne redno, tak da ništerni razredi majo po dve do tri vōre šole i to većinoma spevanje, telovadbo i risanje, za štere predmete sta dva vučitelja. Človek, šteri dobro pozna celi razvoj naše gimnazije, té vidi, da so razmere na našoj gimnaziji zdaj takše, kak so bile pred dobrimi 10 leti. Tūdi te je ne mela naša gimnazija zadosta profesorov, tak da so morali včiti

di iz sladkih senj. Tam je stao starejši moški v spodnjih hlačaj i robači, gledao po nebi, či ne bo lagoje vreme nato pa šo na dvor po svojoj potrebi. Nekdi na konci vési se je sūkao dim iz rdečega dimnika.

Na kolaj so pa spevali, posebno Števek je spevao na ves gut, ve je pa Rozika tū, lepa kak rožni cvet. V Lakoši so se tiščale zakajene hiže edna k drugoj na vsakšem kraju ceste, kak da bi šteje zvediti, što jih tak rano būdi. Ve pa Vogri sami po svétkej po grabaj kre ceste sedijo kak trūdni vojaki. Tončeki je smeh vujšeo, kda je vido, da je ženska nesla žganike iz kmične kūhnje, odked se je valio dim, na trnác i pri drugih dveraj v hižo.

Prikazao se je lendavski breg. Na vrhi se je svetila bela cerkvice. Celi breg je poraščen s trsjom, obloženim s sladkim i punim grozđjem. Tū ali tam gizdavo vteguje breskev svoje veje, listje je že bilo žuto, kelko je ne bilo sūho od sūšave.

Pod klančom so šli s kol, ka se ne bi kobile pretegnole, kak je pravo Marko. Števek je stopao poleg Rozike. Kak srečen je bio, da je po dugom časi pali z njov vkūp, z rožo v najlepšem cveti i poleg nje on, cvetoči dečko. Meo je nekše posebno naklonjenje do nje. Nekaj je bilo v njej dūši, ka je zaman iskao indri — ka, je sam ne znao. Ne je bio niski nagon, ki jo je vlekeo do nje, ne samo prijetni razgovori, ne samo njeni smehljaj, šteroga se je šteo nasititi. Ne! To je bila tista močna sila, ki je ne dopūstila, da bi se je dotekno z zamazanimi rokami i pogledno z nečistimi očmi. Kak sestro jo je lūbo. Že v doma-

čoj šoli sta čūtila, da sta kak stvorjena eden za drugoga, da eden brez drugoga nemreta živeti.

Pod nogami je šūmelo listje, lehka sapica je razgrevala lica, gori med drevjom si je skrivnostno šepetalo listje. Dobro je znao, da je lani pred Tremi Krali odposlala dva voglednika s krūhom vred nazaj domo. Hvaležno jo je pogledno, jo šteo prijeti okoli pojasa ali ona je sramežljivo pravila: „Ne vidiš, da naj gledajo lūdje!“

Lūbezen pa je spletala trdno vez med njo, cvetočo rožo i njim cvetočim dečkom.

Paščila sta se za drugimi, ki so že bili pri hiži. Bela hiža stoji na nekelko zvišenom prostori. Do dver vodi stopnice, vse pod streho. Ne je bila samo odzvuina bela, (ve pa za vertinjo je sramota, či za bratvo ne pobeli hiže) nego znotra je vladala šče vekša čistoča i red. Kak pa tūdi ne bi! Vertinja je bila Rozika, (mati njoj je pred tremi leti mrla), ne samo lepa, nego redna pa delavna kak mravlja. Čistočo ma vsaki rad i v srci jo ne poštuje kmet nikaj menje, kak gospod. Bole ide v ték priprosta hrana v čisto skledi, kak gospocka v zamazanoj posodi, dosta lepša je čista i priprosto zašita obleka, kak gospocka zamazana. Kak se dopadne dom verti, či je vse čisto pa v rédi. Pa či se što ne stavi rad domá, ve ne čūdno, či vidi vse navlečeno, da si nema kama sestiti, kda pride trūden domo, či ne čūje od ženkice nikše prijazne reči, nego tožbe i zdihavanja, rekši, kelko dela je i kak nebogavna so deca. Moži, ki ne sedi, je to nekakše v oči vrženo namigavanje, ki ga žená od doma tá,

kde se njemi prijazno podvori za žmetno prislūžene peneze.

Rozika, čiravno mlada kak jūtranja zorja i lepa kak roža v najlepšem cveti, je bila delavna i redna. Vsikdi je bila čistoča i red, kde je opravljala njena roka. Ve v gorice nihče ne pogosto hodo ali red je bio. V hiži je bilo vse priprosto, ali vse na svojem mestu. V levom kotu je samevala lončena peč, poleg stene železna posteo, pokrita z rdečim prtom, v desnom kotu sto s klopni, s prednje stene sta gledala dva svéca, med njima je visilo počeno glendalo, nad oknom pa palica zs lončke i solenko.

Prle kak so se spravili na delo, je mali Tonček oblazo celi breg gori do meje, pa pravo, da je vido križ h . . . ške cerkvice. Ali ves pogled njemi je zatemno čaren oblak, ki se je valio od zahoda. Nabrao je par lepših grozđov, bežao po bregi dol i komaj je stopo pod streho, so začnole kapat prve debele kaple.

„Bog pomagaj, zdaj šče to! Po leti sūšava, da je zemla zevala od žeje, zdaj pa si dešč nekaj zmislj, kak da bi šteo popraviti svojo zamūdo po leti. Najhitrej bo nekelko časa zalevao zemlo“, se je čemerio Marko. I resan je ves tisti teden šo dešč.

Rozika je prinesla vrtanke pa meso, Marko pa vino. I pili so, spevali po miloj i tak se bar nekelko odtegnoli dnevnim skrbem, vōni pa je šūmelo drevje od gostoga dežča i megla je pomali ovijala celi klanec . . .

ništerne predmete učitelji, kak se tudi zdaj dogaja. I če se pitamo, šteri ma od toga nerednoga včenja škodo, ničče drugi ne, kak naš siromaški dijak. Zato se naša krajina obrača z vročov prošnjov na prosvetno oblast, če nam že nemre dati popune, osemrazredne gimnazije, nam bar naj da nazaj one tri profesore, štere je v počitnicaj odpustila i bo veseli naš dijak, ravnotak tudi naše ljudstvo.

Zivina bi tudi pri nas lejko bokšo ceno mela.

Pod tem naslovom prinaša Murska Krajina članek, v šterom se obregne v Agrarno in gospodarsko-podporno zadrugo. Naš namen neje, da bi se praskali z listom, šteroga zibelka se je te stesala, gda so gotovi ljudje prišli do oblasti i šteroga trgu te stešejo, kda tej z oblasti spadnejo. To pa zato, ar takši listi majo za glavni namen zagovarjati tisto, ka se njim zapove. Nego ar te listič v više omenjenom članki neistinite reči naznanja i ž njimi krmi svoje prostovolne i neprostovolne naročnike, naj se istina zve, odgovorimo na članek.

Neistinita je trditev, da zadruga ne plačuje nikšega davka. Poglednite gospodje na občini, na davčnom uradi, če ne plačuje zadruga dače. Davčna uprava je javila gor na direkciyo v Ljubljano, da zadruga redno plačuje prometni davek, kak mesarje. Zadruga plačuje tudi trošarino občinsko. Poglednite na občini. G. Turk, ki je prevzeo posle zadruge, se je pismeno obvezao, da plača vso dačo. Že naprej se je zadruga pobrigala, da se plačajo vsi davki i vendar je znižala ceno mesa.

Zadruga je prej dragše odavala meso kak mesarje i je več zasluzila kak tej. Gda je zadruga kupila najfinejše telice Gjörköšove iz Nedelice, nešterni mesarje pa stare, sključene krave, šterih meso se do sodnjega dneva ne skuha na mehko, te je zadruga plačala našemi človeki štirikrat teliko za živinče kak mesarje, pa vendar je bio zrezek (šniclin) pri zadruzi falejši za štiri dinare, kak pri mesaraj; samo navadno meso je bilo dragše, kak pri mesaraj že omenjena kravjasta rina. Tak je zadruga nudila na dva kraja dobroto; kmeti, ki je odao boše, i potrošilci, ki je dobro meso jo falej ka drugi slabo.

Najvekša laž v gornjoj trditvi je pa to, ka je prej zadruga zasluzila. Zadruga neje nikaj zasluzila. Ona tak dela, tak trži, da se njej plačajo samo stroški, vse druge dobičke pa naj majo njene kotrige. Vsakomi, ki je dobre vole, zato priporočamo, naj pristopi k zadruzi, samo na hasek njemi bo i to na jako velikoga.

Ne drži trditev, ka so prej cene živine pri nas zato tak nisike, ar je velika suša. Zakaj pa kupujejo trgovci od drugih krajev prinas tudi dragše, pa ništerni domači dragše, kak ovi? To za to, ki bole plačujejo, nega suše, nego samo za tiste, ki slabo plačujejo? Kak nespametni izgovor. Probajte več ponuditi, vam ne dajo, ta naši kmetje svoje živine, pa naj bo suša sedemletna egiptovska!

M. Krajina nam priporoča, naj izvažamo živino. Kak smešna ponudba! Keliko mesarov prosi za izvoz, pa ne dobi mesece dugo vagona?! Zdaj naj ešče zadruga plača 25.000 Din. kaucije i čaka na kon-

tingent, drugi pa naj pred njenim nosom vse izvozijo?! Na takšem tanači se prav lepo zahvalimo! Ka se pa naših šum tiče, naj Mursko Krajino ne boli glava. Mi smo državotvorni ljudje; ne nosimo naših penez vž z države, nego je nalagamo v domača podjetja. Zato pa dobivamo v toj šumi den za dnevom peneze, ka lahko davamo siromaskomi narodi, keliko moremo i obdrugim njemi pri ceni lesa i drv idemo na pomoč. Hvala dobromi Bogi, smo polovico šume izplačali, pa niti štrtine ne vsekali. To najlepše gorstoji, okoli 170 oralov. Varaždin je odavao za 450 Din. klafter bukovič drv letos. Zadruga pa za 300. Ka je s toga prišlo? To, ka je celi Varaždin k nam prišeo tudi Čakovec, pa nam je vsa drva odpelao, prek dvejezero metrov, pa še par sto metrov skalja i dvejezero kupov šibja ali veja. Siromaskomi ljudstvi smo šli na pomoč, zato nas je Bog tudi blagoslavlao. Če pa što nezadovoljen, zakaj smo šume kupili j zakaj davamo falej drva, kak so indri, naj si dragše kupi, to je njegova zadeva. Mi pa bomo siromaki naprej pomagali z znižanimi cenami.

Ka se tiče mesnic v Maribori, nemo nikaj proti tomi. Mamo pa samo to povedati, ka mariborski mesarje zato ne morejo tak fal tržiti mesa, kak naši, ar živino dragše kupujejo kak je naša. Naše mesnice v Maribori bi mogle združiti dvojje: našo živino plačati tak, kak jo plačujejo mariborski mesarje tam prek i te dati brez posebnoga dobička falej meso, to bi bilo nekaj. Ali fal kupiti i fal odati, pri tom majo samo Mariborčanje hasek, naš kmet pa zgubiček. Oboji naj majo dobiček: cene zvišajte i v Maribori konkurirajte samo proti visikim cenam. S tem na dva kraja dobro včinite!

To je pa navadna laž, ka nazadnje trdi M. Krajina, ka je zadruga svojim članom priporočala, naj doma kolejo. Ona njim je samo naznanila, naj se doma kole, ar so sami zadrugarje tak želeli, sami si tak zvolili. To je bilo ljudem v hasek, ar se je živina za tak sramotno ceno kupovala, ka je kmet dosta več dobo, če je doma klao, kak pa če bi odao mesari.

M. Krajina nazadnje piše, ka de pazila na naše Novine i našo zadrugo. Jako nas veseli to odlikovanje. Od nas se samo dobro bo mogla navčiti.

Politični pregled.

Zakon o zaštiti kmeta. „Službene Novine“ prinašajo zakon o podukšanji zakona o zaštiti kmeta od 20. oktobra do 20. decembra t. l. Med tem časom pa se bode napravo končen zakon o kmetskih dugaj. Kmetski dugovi znašajo 6 milijard dinarov.

Češkoslovaška republika je dobila novo vlado. Pred dobim tjeonom je podao ostavko češkoslovaški ministrski predsednik Udržal, zavolo bolezn. Novo vlado je sestavo češki agrarec Jan Malypetr.

Tudi v Romuniji nova vlada. Gospodarska kriza, štera tak strašno pritiska v Romuniji je prisilila prešnjo vlado, da je odstopila. Zdajšnjo vlado pa je sestavo Maniu, šteri je tudi ministerski predsednik.

Polska bi rada mela krala. Češki časopisi pišejo, da bi polska rada mela krala. Če pa pride do toga, te pa ne bode krao z polskoga roda, liki bo iz burbonske rodovine, ali pa romanske. Znati pa moremo da je do toga ešče jako daleč.

Tudi v Belgiji nova vlada. Zadnje čase se je pisalo, da bodejo v Belgiji volitve. Zdaj pa je novo vlado sestavo Bronqueville, šteri je ministerski predsednik i tudi kmetijski minister. Vlada pa ma nalog, da razpusti parlament i razpiše nove volitve.

Cerkveni rop španske vlade. Španska vlada pripravila zakon, po šterom zakoni pripadnejo vse cerkveno imetje državi. Nadale pravi zakon, da se vse verske prireditve morejo vršiti samo v cerkvi. Redovniki več nesmijo iti v šole med mladino včit krščanski navuk. V državi, štera je bila pred par sto leti najbole krščanska, je zdaj postanola sovražnica Kristuša. Če bode šlo tak naprej, pride palik do novoga preganjanja katoličanov.

M. Sobota

— **Primarij bolnišnice v M. Soboti** je postao g. Dr. Brandieu Silvius, dozdašnji assistent. Iz srca čestitamo.

— **Lepi sestanek naših širitelov.** Okoli 60 širitelov se je zbralo v starom Martinišči, na šterom je bio navzoči tudi voditeo naše krajine i izdajateo naših listov Jožef Klekl. Gospod izdajateo je meo na širitele lep verski govor v pomeni štampa v denešnjem časi. Ogloso se je tudi k reči najstarejši naš širiteo, okoli 70 let star Bovec, šteri je z lepimi rečmi zpodbujao širitele naj bodejo požrtvovalni širiteli krščanskoga štampa.

— **Vlak jo je razmesaro.** Pred dobrim tjeonom je prišla pod vlak v Soboti stara ženska, štera je pasla krave. Starka je bila nikelko gluha, zato je ne čula prihoda vlaka.

Slovenska krajina.

— **Črensovci.** Maloštero senje je bilo tak obiskano, kak 20. oktobra. Živine je prišlo vkup više 300 komadov. Občina je mela dohodkov okoli 2500 Din, ar je bilo odano 146 glav živine. Cene so nekaj malo tudi poskočile, ali kmeti nede na pomoč to, ar se je obleka preveč podražila. Najdragše je bio odani bik Hozjan Matjaša z Črensovec za 4 Din 25 par kilo. V Beči se trži kila na živo vago za naših 10 Din, kak kaže izkaz cen. Naroda je teliko prišlo vkup, ka je sfalo krüh, pa zvün par veršlinov nikaj ne ostalo na celom trgi. — Ar je občina mela jako lepe dohodke, bi jo prosili, naj napravi vrata na pokopališče, ka ne bo vsakojaka stvar hodila po njem, kak se to den za dnevom dogaja. Vupamo se, ka nas posluhne.

— **Sezona pečark.** Na našem Dolenškom letos jako dosta pečark raste. Posebno po tom jesenskom dežovji. Povsod po trebežaj, njivaj, pašnikaj rastejo. Ljudje je hodijo že rano brat i si jo nosijo domo za župe, paprikase. Gobe so jako tečne i jako hranive. Te gobe so edna vrsta tih najfinejših gospodskih šampinjonov.

— **Plebanoški izpit** je napravo g. Lejko Štefan, kaplan v Dobrovnik, naš vno-goletni naročnik, ki z bogatov naročninov podpira naše liste. Iz srca čestitamo!

— **Vino za Dom sv. Frančiška.** Čeravno predsednik odbora za zidanje Doma sv. Frančiška ne pijejo vina, vendar so se odločili, da bodo letos pobirali na Dom vino. To pa zato, ka druge reči nema naš narod. Zrnja ne, krumplov tudi ne. Siromaki pa čakajo na streho, kama bi se potegnoli. Dober Bog je letos jako blagoslovo

gorice. Zato se je odločilo, da de se letos pobiralo vino, odnosno že vinski mošt. Vino se oda i ka penez notri pride, se obrne na Dom sv. Frančiška. Kak najlepše prosi zato odbor vse naše goričance, ki majo gorice ali v Lendavi, ali v Bogojini i Dobrovniki, ali v Vaneči, ali Bokreči ali kdekoli v našem kraju i ki je majo prek na Štajarskom ali v Medjimurji, da vsaki par litrov daruje na hišo siromakov. V Maloj Polani je 62 hiš, štere majo gorice. Če vsaka samo dva litra da, že ma Dom prek dva akova. Pa bodo gotovo dali več. Tü nabira Gerič Števan, starejši vrli možak a ki je tem gorečnejši, kem je starejši. Prosimo vse dobre duše, naj naberejo pri vsakom verti. Zadosta je, ka gospodar podpiše keliko da. Gda to naznanilo dobi odbor, te pošle lagev i se z ednim vtoči v njega, vse darüvano. Vüpamo se, ka dobre duše dosta poklonijo za hišo siromakov.

— **Nesmo se brigali za ceste.** Tak piše M. Krajina od gospodov okoli „Novin“ v zvezi z cestov Turnišče—Črensovci. Mi na to samo teliko odgovorimo, ka se gospodom okoli Novin vnogi cestni nadzornik i vnogi cestar ma zahvaliti za službo. Če gospodje okoli Novin nikaj drugo ne bi napravili, bi že s tem posvedočili, da so se brigali za ceste. Pravičen človek bo pregledao starejše Novine, ali bivše parlamentarno delo i bo do dosta več dela najšeo za ceste, kak je dnesden. Dnesden se tisto ženja samo, ka so drugi s težavami sejali.

Žižki. Razrešena sta občinske odborniške dužnosti Stanko Ivan i Zver Štefan. Mesto njidva sta imenüvaniva Čurič Matjaš oštarjaš i Špilak Matjaš bališ. Mesto pokojnoga Grüškovnjak Ivana je pa imenüvani Krao Martin. Zroka za razrešitev oblast ne dala nikšega naznanila.

— **Naročnikom v Argentini.** Našim vrlim naročnikom v Buenos Airesi, Prv. Avelaneda naznanjamo, da dozdašnji širiteo g. Žlebič Jožef v leti 1933. odpotuje domo zavolo smrti testü. Prosimo naše goreče naročnike, naj se javijo pri njem, ki bi po njegovom odhodi prevzeli širitelstvo. Pri nas naravnost se tüdi lejko javite. Lübezen do Slovenske krajine i Kristušove prave Cerkve naj vas dosta naročnikov spravi vküp, ka te potrebüvali ešče več širitelov kak samo ednoga. — Izdajateljstvo Novin, Črensovci.

— **Delavec 138,** ki so delali pod palerstvom Lazar Štefana iz Stanjovec hš. 11., se najtoplej zahvaluje svojemi paleri g. Lazar Štefani, ka so pri njem dobili vsi pošteno hrano i pošteno dobili izplačano zasluženo pšenico do zadnjega zrna v Soboti pri g. Bergeri. Delali smo pri g. Lederer v Čoka, Banat. — 138 zahvalnih delavcov. — Da je ta pohvala istinska, svedoči zastopnik Novin, ki je bio navzoči, gde so delavci svojo plačo dobili i hvalo izrazili.

Doma i po sveti.

Indija dežela smrti. V Parizi je nedavno izšla statistika o Indiji, štera je vzbudila strahoto po vsem kulturnom sveti. Indija ma 319 milijonov lüdi. Policistov i vojaških nadzornikov ma 68.000, šteri skrbijo za red v toj vedno razburkanoj državi. Europejcov stanuje v Indiji okoli 200.000. V Indiji je 315 ver. Med stotimi Indijci je samo osem, šteri znajo čteti pa pisati. Liki pesnikov pa ma Indija 350.000. V zadnjih letaj so našteli v Indiji 27 milijonov dovíc. Indijski zakonski možje vmirajo jako rano. Ešče pred dvajsetimi leti je bila v Indiji dužnost žene, če je mož mro, da se je dala sežgati. Po ništernih krajaj Indije se ta običaj ešče dnes vrši. Proti tomi običaji se bori tüdi velki voditeo indijskoga naroda — Gandhi. Indijski ženi je dovoljeno samo se te ženiti, če njoj vmirajoči mož pred dvema svedokoma dovoli novo ženitev. Vsakše leto vmerje dva milijona dece i 800 000 dojenčkov že v prvih osmih dnevaj življenja. 1 milj. 200 000 dojenčkov vmerje v od dveh do štirih tjednov. Gda se pripeti takša smrt, mora mati edno noč ostati zvüna na prostom i jokati pa vzdihovati. Mrtva telesca dveh milijonov otrok mečejo v vodo ribam za hrano. Vsakše leto vmerje 12 milijonov mladih mater v najlepši starosti med 12. i 15. letom na porodi. Mati, najmre mora ob porodi ležati v štali na zamazanih cotaj. Poklic babice je v Indiji najbole nečasten. Od 100 indijskih kodišov je 70 žensk. Več kak 10 milijonov kodšic živi v Indiji. Te nesrečne žene so večimo dovíce, štere po smrti svojih mož nesmijo več ostati v svojih hišaj. Po indijskom običaji slečejo dovico, ji dajo raztrgano obleko, porežejo ji lase i ji izročijo kodiško palico.

Nemci so med svetovnov bojnov v Franciji vničili: 7271 šol, 700 000 domov, 52.734 km cest, 1648 km glavnih železniških tirov, 2386 km stranskih železniških tirov, 4700 fabrik, ogromno množino menših obrtnih podjetij, 3 milj. 337.000 hektarov zemle; s sebov je odpelala nemška vojska s toga ozemla: 367.000 konj i mezgov, 523.000 komadov goveje živine i i par milijonov ovc i koz. Na podlagi tej številke je popunoma jasno, zakaj so pri razorožitvi Francuzi tak previdni.

Zanimivosti.

Najvekši lagev na sveti. V mesti Monakovom sta dva pintara izdelala lagev, šteri je najvekši na sveti. Lagev meri 87 935 litrov. Namerjeni je za vino.

Kak bi bilo, če bi bile ženske ministri. Že skoro nega poklica na sveti, šteri ne bi bio dostopen ženskam. Ka pa bode, če bodejo ženske postanole gđaj ešče ministri. Zagvišno bode štela vsakša ženska prevzeti finančno ministerstvo. — Deficit — izgübo bodedmo pa peravnali moški.

Najvekši hotel v Europi. V Moskvi so začnoli zidati moderen hotel, šteri bo meo 1200 hiš. Na ednoj strani bode hotel visiki 10 nadstropij, na drugoj strani pa 16 nadstropij. Hotel bo meo tüdi svojo lastivno postajo i zvezo s podzemsko zelezničo.

Svinja skotila 25 mladičov. Nedavno je na Angleškom nekša svinja skotila 25 prascov. Vseh pa je ne mogla dojeti, zato so ji dodali ešče nekaj „dojil“.

Žive ribe v vreloj vodi. V Dolini smrti v Kaliforniji se nahajajo mlakuže globoko pod morskov gladinov. V te mlakuže se pretekajo vroči vrelci i v toj vročoj vodi živijo ribe. Ameriški profesor Hogg jih je opazovao i pravi, ka je ne mogeo verovati svojim očem, gda je skozi paro, štera se je dvigala iz vode, vido velko množino malih rib, štere so vesele plavale v vročoj vodi. Profesor je dognao, ka znaša toplota vode na dno 53°, na površini pa je ešče toplejša. Kak pridejo ribe v vročo vodo? Edina razlaga je ta, ka so ribe živele tü, gda je mela voda ešče navadno toploto. Počasi so se podnebne razlike spremenile i voda je postajala zmerom toplejša. Ta izpremema se je vršila tak počasi, ka so se ji ribice mogle prilagoditi.

Pošta.

Kolmanko A. Korovci. Ki je dozda dobivao liste, more plačati za celo leto. Javi nam njegov naslov. Mi njemi bomo naprej pošiljali. **Tanacek Franc, Vadarci.** 250 Din sprejeli. Duga mate samo 39 Din. Širiteo pa li ostanite. Bog vam plača trüd. **Lešič Janoš Trdkova.** Bog plačaj za trüd, cela naročnina je poravnana. **Janez Horvat Longueil Francija.** Duga mate do konca okt. 28 Din. **Vogrinič Jožef Rouvrois Francija.** Za jan. i febr. lani plačano. 9. marc. je plačano 34 Din, tak je še duga 22 Din. **Janez Gaber Rogaševci.** Vi ste plačali 23. febr. 6 Din, tak je še duga 13 Din 50 par. Ček. poslali. **Vsem.** S tov številkov pošilamo položnice vsem tistim, šteri so ešče ne vsega plačali. Uprava „Novin“ vse vljudno prosi, da nam s tov položnicov naročnino poravnate.

Zahtevajte taki knigo od moje

NOVE UMETNOSTI OZDRAVLJENJA,

štera je že vnoge obranila. Ona se lahko nica pri vsakom načini življenja i pomore, da se beteg hitrej odstrani. Nočno švicanje i kašel prestane, telovna težina se povekša i postepeno ovapnenje dokrajšuje beteg.

VNOGI MOŠKI

doktorske znanosti potrjujejo dobroto moje metoda i jo tüdi radi priporočajo. Kem prvle začnete z mojim načinom ozdravljenja, tem bogše de za Vas.

SPLOJ K ŠENKI i BREZ POŠTNINE dobite mojo knigo iz štere lahko čtete vno go hasnovitoga znanja. Moja zaloga knjig razpošila vsega vküp samo

10.000 falatov brezplačno, pišite taki na ednoj dopisnici na dolnji adres. Zbiralno mesto pošte:

GEORG FULGNER,
BERLIN—NEUKÖLLN,
Ringbahnstrasse 24, Abt. 527.

Dijaško polje

H goram. Vlak drvi kot mi — v mislih proti ciljem daljnim. Tak je moderen človek: pozabi na gmoto, ki dušo oklepa in hoče zleteti kot misel iz kraja v kraj. — Drvijo polja in logovi, samotni domovi in velika mesta, rodovitne njive in peščena gol. Vse mimo gre, kot bi vse smrt zagrinjala, mi pa bežimo iz naročja njenega, hladnega, jesenskega. Ljudje pa v nas strmi, veselo zamahnejo ali zakolnejo. Nedolžni maliki nas gledajo pa starejši, vabljiva dekleta — tam daleč pa vabijo gore, v rajinstveni somrak zavite kot velika sfinga. — Čim bliže smo, tem bolj je mračno zunaj, tem bolj svetlo v dušah naših, saj se bližamo vrelcem istine, vedno lepše, slajše, globlje. . . . Glej, zarja na nebu, rahlo rožnata; večerna smer, pa vendar zarja: Da bi le ostala, da ne bi noč strahot odgrnila (saj zdaj je noč že svetla, električna temó preganja). Pa glej, strahotne sence se premikajo iz daljnih skrivališč, korak njihov težak, kot bi šli velikani čez zemljo. Iz mračnih globeli se vzdigajo pa — ob gorah razbijajo; tam sveti božja zarja: Da bi to božjo zarjo v srca ujeli in z njo vse ogreli, se h goram vozimo, k tem trdnim stražarjem, ki k luči segajo. — Vlak je zavozil k vznožju.

Omahovanje. Videl sem mladce in silen polet. Saj so v začetku že v polnost zgrabili, v največjo polnost, krog. Zgrabili so v novo polnost tak silno, da so jo visoko vzdignili in vso podčrtali, zanosni mladci, kot bi leteli silni ptiči in v čas rezali. — Videl sem vzravnana čela in iskre v očeh, napete mišice in tak zamah, da bi pometel gore. Kakor brončeni kipe sem jih gledal, kot vero, ki se je vtelesila, kot bi poslušal blazno pesem volje — In kakor bi se srca dotaknili nevidni vali silnega magneta, kot bi srce priklenili in vžgali. — Pa je padla prostaška beseda, srcé je vzdrhtelo, na drugem, nasprotnem obzorju je slika zažarela, podoba asketa svetca in ljubeča vabila — s krvavim srcem. —

NEDELA po risalaj štiridvajseta.

Vu onom vremeni, kda bi Jezuš sto-po v ladjico, nasledovali so ga vučenicke njegovi i ovo veliko gibanje je nastanolo na morji, tak, da bi se ladjica pokrivala z válmi: on je pa spao. I pristopili so k nje-mi vučenicke njegovi i obüdili so ga go-voréči: Gospodne, zdrži nás, ár prejdemo. I veli njim Jezuš: ka se bojíte, mále vere? Teda goristanovši. zapovedao je vótrom i morji; i včinjeno je veliko vtišanje. Lúdstvo se je pa čúdivalo, govoreče: kakši je ete? Ka so vótrovje i morje njemi pokorni. (Mat. VIII.)

Svetek Kristuša Krala.

Sveta Maticerkev na denešnji den ob-haja svetek svojega božega Zaročnika, sve-tek njegove oblasti, njegove moči, njegove dike. Kristuš je krao. Zemelski kralovje samo par let živejo, Kristuš vekomaj. Ze-melski kralovje lahko dajo čast, diko, bo-gastvo samo za par let. Kristuš vse to da-va za večne čase. Ka zemelski kralovje da-vajo, mine, Kristušova dika, njegovo bo-gastvo i vse ka da, je večno. Zemelski kralovje majo milijonske vojske, a niedna neje nepremagljiva. Kristušova vojska se pa ne more nikdar premagati. Njegova vojska je v nebi i je zbrana iz milijard i milijard

angnlov i svetnikov, ki so premagali telo, svet i hüdoga dūha. Teh nišče nemore pre-magati. Zemelski kralovje lahko pošilajo smrt na svoje podanike, ne morejo njim pa dati tistoga, ka samo Kristuš lahko da, ne morejo dati nikomi življenja. Zemelski kra-lovje do vsi osojeni, Kristuš Krao je jedini, ki de vse sodo. On je jedini krao, ki mo-re vse znati, vse včiniti, koga nišče ne mo-re prekiniti, On jedini more zato soditi v popunoi pravici, štera ne pozna zmotnjave. Zemelska kralstva trpijo samo do časa; večnost ednomi ne je obečana. Kristušovo kralstvo je jedino večno. Samo njegovo je večno i tudi samo njegovo je neskončno, samo njegovo je tak veliko, ka ne pozna mej. So dobrote v vsakom zemelskom kra-lestvi, a vse te dobrote so pomešane z velikimi britkostmi, trpljenom i s smrtjov. Kristušovo kralstvo pa ne pozna nikšega trpljenja, nikšega nemira, nikše nesreče, tam je vse dobro, vse veselo, vse srečno, vse zadovoljno, tam nega smrti. V Kristušovom kralstvu je brez konca i kraja sama bla-žena večnost. I za to večno srečo Kristuš ne žele drūgo, kak par let njemi verno služiti, par let se ogibati tistoga, ka nam škodi v dūši i teli, delati pa tisto, ka nam je na hasek v dūši i v teli. Povejte, jeli pa jeste gospodar na tom širokom sveti, ki bi mogeo dati za par letno službo bar sa-mo stoletno življenje? Nega ga. Kristuš pa dava večno življenje svojim služabnikom, zato pa se ga držijo vsi, ki ščejo srečni biti vekomaj, držijo se ga vladarje i pod-ložniki, bogati i siromaki; *proti njemi so samo nespametni hūdobnjacje.*

Gospodarstvo.

Prezimovanje včel.

Če poglednemo v panj proti jeseni, dobimo celo družino v obliki krogle tesno med satnicami s tihim premikanjem. Na konci krogle se nahajajoče včele premikajo peroti, da iz nje prihajajoči slab zrak kem prle odstranijo, teda nemajo po zimi po-polnoga počitka. Če se pa panj od časa do časa stehta, se opazi, da teža vsikdar pada, ja znak, da uporabljajo živež.

Zimski počitek včel je nej istoveten z onimi živalicami, štere prespijo zimo brez da bi uporabljale hrano i se zbūdijo samo te, da jim narava sama ponūdi obstoj za življenje.

Največkrat včele delajo še v pozni jeseni, koleoovne spomladi pa nikdar ne počakajo liki začnejo letati i delati, kak hitro jim to vreme dopūsti. Nasprotno v vugodnoj zimi že meseca januara dobimo v panji mladice. Dostakrat pa v mrzloj je-seni že meseca sept. vsako delo zaključijo i mirūjejo do aprila, a ne tak kak živalice, ar je že najmenši nemir i sunčna svetloba prežene iz počitka.

Zimski počitek včel moramo smatrati samo za nevugodnost vremena, ki jim za-brani izlet.

Zgodi se tudi, da včele po leti po-punoma prekinejo delo, če toča pobije vso okolico, da nemajo nikdi nabirati med, niti cvetnoga praha.

Te počitek pa ne moremo nikak pri-merjati s zimskim. Ar kdakoli lahko izleti-jo, se ščistijo, i jim trbe vzdrževati toplo-to; prinesejo si lahko vodo, zračijo, brani-jo proti sovražnikom, dočim po zimi to vse odpadne.

Nagonski čütijo zimo i že pred mrzlo jesenjov zamašijo razspoke v panji i si med

vredijo za zimo. Letos njim je pa nanovo nagajala i vsega toga neso izvršile. Zato je neobhodno potrebno, da njim včelar skoči na pomoč. Med je većinoma rastre-sen po vališči, če tudi so bile včele pred hajdinovov pašov skrcene na 8 satnikov. Spredaj na dveh treh satnikih, kde se va-lijo zadnje mladice, nega medū i ravno tū bi bilo pravilno prezimovališče. (Dale.)

CENE:

Pšenica 145—150 Din, oves 100 Din, kukarica 70—92 Din, grah (fižol) 110—120 Din, moka (mela) od 90 Din do 250 Din. Toliko stane št. 1. Vse po 100 kg.

Živina: *Mariborsko senje 21. oktobra.* Mladi prašiči 5 do 6 tjednov stari komad 50—80 Din, 7 do 9 tjednov stari 100—130 Din, 3 do 4 mesece stari 180—250 Din, 5 do 7 mesecov stari 350—400 Din, 8 do 10 mesecov stari 430—480 Din, 1 leto stari 600—750 Din, 1 kg žive vage 6 50—7 Din, 1 kg mrtve vage 9—10 Din.

NAZNANILO!

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem se s svojo trgovino preselil na cerkveni trg v hišo g. Bartanič. Prosim cenj. občinstvo za nadaljnji obisk moje trgovine. S spoštovanjem

NEMETHY ŠTEFAN, trgovec
z mešanim blagom v Dolnji Lendavi.

Proda se posestvo z hišo i gospodarskim poslopjem

25 oralov zemlje, gorice, živina in poljsko orodje. Vse skupaj se proda takoj! Po-drobnosti se poizvejo pri IVAN ŠILEC po-sestniku Spodnja Senarska p. Sv. Trojica v Slovenskih goricah. 1

Izšla je

BLASNIKOVA

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1933.,

štera ma 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski kalendar, šteri je bio že od naših očkav naj-bole cenjeni i je ešče dnes najbolje razširjeni.

V „Velikoj Pratici“ najdeš vse, ka človek potrebūje vsakši den: Katoliški kalendar z nebeskimi, sunčnimi, mesečnimi, vremenski-mi i dnevniimi znamenji; — sunčne i meseč-ne potemnenja; — pošne določbe za Ju-goslavijo; — lestvice za kolke, za pobotni-ce, kúpne pogodbe i račune; — konzulate tūjih držav v Ljubljani i Zagrebi; vsa senja na Kranjskom, Koroškom, Štajerskom, Prek-murji, Medimurji i Juliskoj Benečiji; — pre-gled o konci breje živine; — popis vseh važnih domačih i tūjih dogodkov v prete-klom leti; — tabela za računanje obresti; — življenjepis važnih i odločilnih oseb s slika-mi; — oznanila predmetov, štere rabi kme-tovalec i žena v hiši. — Cena 5 Din.

„Velika Pratika“ se dobi v vseh vekših trgo-vinaj i se lahko naroči tudi pismeno pri založniki:

tiskarni J. Blasnika nasl. d. d.
v Ljubljani.

POMOČ

Glasilo AGRARNE in GOSPODARSKO-PODPORNE ZADRUGE. — List za povzdigo prosvete, gospodarstva in združništva.

Izhaja vsak mesec, kot priloga. Novin, ki jo naročniki Novin dobijo brezplačno. — Za druge stane številka 1 Din, ali letno 12 Din.

Naš namen.

Kaj hočemo z to prilogo? Nič drugega, kot da pomagamo našemu narodu. Naj se ta podigne v pravi kulturi, naj napreduje v gospodarstvu, predvsem pa, naj spozna združništvo in se ga oklene, ki edino more v sedajšnjih težkih razmerah pomagati trpečemu človeštvu. Temu trojnemu namenu je posvečena ta mesečna priloga. Upamo, da z njo v največji meri nudimo **pomoč** našemu narodu, kje je ta najbolj potrebna. Zato smo pa tudi nazvali prilogo za „Pomoč“.

Izdajatelj Novin.

Preč. duhovništvu svetnemu izobraženstvu in naši akademski mladini.

Prosimo prav lepo našo preč. duhovščino svetno izobraženstvo in našo akademsko mladino, naj po svojih močeh razširjajo agrarno in gospodarsko-podporno zadrugo. Mi že objavimo namen zadruga. Ta je tako obširen, da v polni meri zajema vse potrebe našega naroda. Ako vzajemno nastopimo in po župnijah organiziramo zadrugo, bo najlepše sadove rodila v vsakem pogledu. Prosimo zato sodelovanja vseh, ki jim na srcu leži napredek našega ljudstva, ki jim je sveta Gospodova zapoved: „Ljubi bližnjega, kakor samega sebe!“

Vodstvo agrarne in gospodarsko-podporne zadruga v Črensovelh.

Rakšno bodočnost imajo domači obrti Slovenske Krajine.

Domači obrti splošno propadajo zaradi strojne in tovarniške konkurence, vendar se navzlic temu še vedno gojijo in nekateri celo napredujejo. V Slovenski Krajini imamo dve glavni domači obrti: tkalstvo in lončarstvo.

Tkalstvo je prav važna zadeva, akoravno je v tej stroki tovarniška konkurenca najjačja. Pri tej panogi je mogoč dvojen razvoj in sicer, da gremo ali prav v stare čase nazaj t. j. da se tke platno iz same dobre domače preje in to iz nebeljene in iz beljene, ali pa, da se iz bombaža in umetne svile tke vzorčaste tkanine. Domače platno se vedno išče in ga je lahko spraviti v denar. Nebeljeno platno iz domače preje se danes naravnost išče in zato naj bi se to tkalo. Za vzorčasto tkanino je treba najti najprej vzorce, ki ugajajo kupujočemu občinstvu in potem se bode dalo tudi to spraviti v denar. Jasno pa je, da morajo biti cene konkurenčne in potem ne bode izgovorov, da je domač ročni izdelek dražji od tovarniškega. Uvesti je pa

treba hitrejši pogon, da se pridobi na času in potem se izdelek poceni.

Vsi ti izdelki se uporabljajo prav dobro lahko za dom in so gotovo mnogo cenejši kakor tovarniški. Toda v tem pogledu je velika zmešnjava. Gospoda iz mesta išče na deželi domačih tkanin zaradi ličnosti in trpežnosti, naš kmet kupuje pa v mestu slabe in drage tovarniške izdelke. Domače platno je zdravo in trpežno, zakaj bi se ga torej izogibali.

Lončarstvo si pa mora poiskati novih virov dohodkov z izdelovanjem malih predmetov, ki jih tuji prav radi kupujejo kot spomin na našo deželo. To bi bile majhne vaze, vrčki, konjički, kropilčki (posodice za blagoslovljeno vodo) in slična drobnarija. Skušnja kaže, da gredo takšni predmeti prav dobro v denar. V ta namen bi veljalo izobraziti nadarjenega dečka, ki ima prirojen umetniški talent za izdelovanje takšnih reči in potem bi dotični prevzel organizacijo dela v Slovenski Krajini.

Za razpečevanje blaga in nakupovanje raznih surovih pa naj bi se osnovala „Produktivna in prodajna zadruga domačih obrtov Slovenske Krajine.“ (Med tem se je že osnovala v „Agrarni in gospodarsko-podporni zadrugi.“ Ur.) Namen zadruga bi bil razpečavati izdelke i posredovati kar najbolj cenen nakup lana, konoplje in bombaža ter potrebnega orodja.

Na ta način se bode dalo vnovčiti mnogo izdelkov in to sigurno, ker se omenjeni izdelki naravnost iščejo. Opozoriti pa je treba tudi na dejstvo, da ne bode zaslužek velik, ampak skromen in če bode organizacija dobra, tudi stalen.

BOŽO RAČIČ

šef Drž. osrednjega zavoda za ženski domači obrt v Ljubljani.

Namen agrarne in gosp. podporne zadruga.

Namen zadruga je s skupnim, iz medsebojne ljubezni izvirajočim delom svojih članov pospešiti, da se agrarna reforma, upoštevajoč vse zakone pravičnosti, za interese čim pravičneje izvede, zlasti, da se njim pomaga pri odplačilu agrarne zemlje. Namen zadruga je tudi skrbeti za pospeševanje gospodarstva in gospodinjstva svojih članov ter njim nuditi v potrebi moralno gmočno pomoč.

Na podlagi tega svojega namena bo agrarna zadruga: 1. zastopala, ščitila in pospeševala skupne interese svojih članov, predvsem se pobrigala, da agrarni interesi pod najugodnejšimi pogoji odplačajo agrarno zemljo. 2. V svojem glasilu bo dajala odgovore na njihova vprašanja ter

pravne in druge nastave v skladu z namenom zadruga in prirejala shode in tečaje, na katerih bi se razmotrivala vprašanja, ki so z njo v zvezi. 3. Sprejemala od članov denar za odkup veleposestniške zemlje, posojilne vloge in vloge za združno samopomoč. 4. Jemala zemljo v zakup, ter jo skupno obdelovala ali jo dajala v podzakup svojim članom odnosno jo kupovala in prodajala. 5. Dajala članom posojila. 6. Oskrbovala, kupovala in prodajala svojim članom gospodarske, gospodinjske in obrtne potrebščine vsake vrste, ter odvarjala zanje brezalkoholne gostilne ter dobrodelne kuhinje, mesnice in trgovine. 7. Posredovala pri prodaji kmetijskih pridelkov, obrtnih izdelkov, zlasti pa izdelkov domače obrti. 8. Sprejemala delo za svoje člane ter posredovala za delavce in izseljenike v njihovih telesnih in dušnih potrebah, zlasti vršila agende izseljenišтва. 9. Pazila, naj delavci in izseljeniki ostanejo moralni in zvesti državljanji. 10. Snovala naprave in naredbe za povzdigo kmetijstva, obrtništva, zlasti domače obrti ter izposojevala orodje in stroje svojim članom. 11. V slučaju nezgode, nesreče in skrajnega siromaštva nudila svojim članom podporo na podlagi vzajemne samopomoči. 12. Svoje člane odvrčevala od pijančevanja in nepotrebnega tožarenja ter njim nudila vsestransko moralno pomoč. 13. Dajala v svojem glasilu brezplačno objavljati vse potrebe članov, če imajo kaj za prodati, ali hočejo kaj kupiti, če potrebujejo kakega sveta ali kakšne koli pomoči i. t. d. Sam oglasnik pa člani morajo naročiti in plačati po določenih načelstvih. Radi lažjega poslovanja ima zadruga pravo, da snuje po potrebi poslovalnice. Delokrog poslovalnic določa načelstvo.

Poslovanje je omejeno samo na člane.

O razdolžitvi kmeta.

Gospod minister Deme-trovič pravi o razdolžitvi kmeta sledeče:

„Kmet je pri nas prišel v težke življenske razmere radi lega, ker so cene njegovih pridelkov globoko padle, cene tega pa, kar mora kmet kupovati, so zrasle. Kmet se je zadolžil v želji, da izboljša svoje gospodarstvo, in to v času, ko je bilo denarja dosti, danes pa je ravno radi te svoje dobre volje po napredku in izboljšanju gospodarstva prišel v krizo. Vse sile je treba mobilizirati, da pridemo iz teh težav in da to našo rano lažje prebolimo. Provizorij o kmetijskih dolgovih je vzakonski radi tega, da bi se videlo, ali se bodo razmere obrnile na bolje, ko pride žetev. 20. oktobra pa pride vprašanje zopet na vrsto. Nekateri so stvar napačno razumeli in so mislili, da se bodo kar vsi dolgovi brisali, oziroma da jih bo plačala država.

To nikakor ne more biti, ker država ni nekaj poleg ali izven ljudi. Ako bi mogla plačati tudi ona, mogli bi tudi plačati pojedinci. Konverzija kmetijskih dolgov ne pomeni nič več kot to, da se kratkoročni dolgovi spremenijo v dolgoročne, da tako morejo kmetje priti do sape, da pozneje, ko se razmere nekoliko izboljšajo, izpolnijo svoje obveznosti. Pri ureditvi kmečkih dolgov se je mislilo tudi na obrestno mero, tako da bi ljudje bili zavarovani pred prevaranstvom in visokimi obrestmi. V celtem poslu pa je potrebno, razume se, postopati previdno, ker tu ne gre samo za razmenje kmeta dolžnika do banke, ampak tudi banke do malih varčevalcev.

Svetomir :

Vrnitev.

Zapiskalo je. Z močnim ropotom je privozil vlak na most. Mlad fant se je sklonil čez okno in uprl oči v reko, ki se je leno volila, ne meneč se za vlak in za svojo umazanost. Zaiskrile so se fantu oči. Njegovi pogledi so božali domači svet. Ustnice so se mu raztegnile vprijeten nasmeh. Veselje in blaženost se mu je razlila po obrazu.

Joško se je vračal domov. Stiska ga je pred leti pognala v svet. Šel je za kruhom. Sin cvetočega polja, otrok vriskujočih pašnikov in tihih gozdov se je zakopal med sive stene med ropotajoče stroje. Tujina mu je sicer dala to, česar je iskal: kruha. Toda bil je grenak kruh. Ni človeku dovolj, da ima kaj v usta dati. Potrebno je tudi, da dobi duševne hrane, da se srce navžije lepote stvarstva, da zadosti temu, kar je v njem duhovnega. Toda, tovarna mu je dajala le kruh. V srcu pa mu je bilo prazno in tesno. Duša si je želela v božjo naravo, proč od mrkih zidov, med cvetoče travnike, pojoče gaje, na zlata polja, v preljubi domači kraj. Neutešljivo je bilo v mlademu človeku hrepenenje po svobodi. Domača zemlja ga je klicala. Ni se mogel več ustavljati klicu. Dal je tujini slovo. Z radostnim srcem je pozdravil domačo krajino...

Vlak se je ustavil. Joško je hitro izstopil. Pospešil je korake, da čimprej pride v tiho naravo. Ko je došel med travnike in njive, je začel stopati počasi, da se nagleda domačega polja, da se nasrka zdravega poljskega zraka, da se mu duša navžije lepote in miru. Pred odhodom v tuj svet je hodil po polju z zaprtimi očmi in brez globokih misli. Zdaj pa je stopil med njive z jasnim pogledom in s srcem, odprtim za lepoto.

Gledal je in gledal... Pa se mu je ustavila noga. Oči je široko odprl.

Srce mu je vzdrhtelo... Zagledal je smrt na polju. Bilke so umirale. Žalostno so povešale liste. Zemlja je bila vsa razpokana. Prosila je vode, dežja.

Joško se je ozrl naokrog. Nedeljsko popoldansko solnce je pripekalo, da so se mu lepili lasje na klobuk. Povsod nema tišina. Nikjer živega bitja. Ptičjega petja ni. Vase pogreznjen leži gozd. Nebo je brez oblaka. Žalost plava kot nevidna črna počast nad zemljo.

Sveta groza prevzame Joška: Narava umira. Smrt sedi na sleherni travi, ne prizanaša nobeni cvetlici, grozi vsakemu grmičku in drevescu. Še zemlja ječi pod njeno težo... Joško hodi v deželi smrti. Čuti smrt, ki veje iz vsake rastline. V tujini mu je zrasla globoka ljubezen do rodne zemlje. Trepeta mu zdaj srce od bolesti, ko jo vidi v taki žalosti. Iz dna srca mu privre: „Nebeške zatvornice, zakaj se ne odprete in ne napojite žejne zemlje? Rosa blagodejna, zakaj ne poživiš mrtvih bilk? Oživljajoči dež, zakaj ne poženeš smrti?“ Z bolestjo v srcu in s trudnimi koraki se napoti Joško proti daljni vasi.

Ko se ji bliža, mu med žalostne misli udarijo na uho zvoki godbe. Ob cesti zagleda belo krčmo. Iz nje sliši godbo, med katero se meša glasno vpitje, žvenketanje kozarcev, petje in krohot pijancev. Fantje plešejo žarečih obrazov, dekleta se vrtijo rdečih lic. Življenje kipi v mladini. Sladko vince teče po grlih in po mizah. Ko je kriza šla po deželi, v gostilne menda ni pogledala. Sobe so polne ljudi. Nihče izmed njih ne vidi umirajočega polja. Ljudje se radujejo življenja. Ne mislijo, kaj bo jutri, ko bo na polju vse uničeno in ne bo niti črnega kruha.

Začuden nad temi slepimi ljudmi koraka Joško po vasi. Vstopi pri vratih, kjer vitek stolp kaže, da tam biva nebeški Jetnik. Osamljen je v svoji hišici. Svetišče je prazno. Nihče ne čuje pri vratih njegove hiše. Joško se zgrudi na kolena pred njim. Zdi se mu, da prihaja iz ječe bridka tožba: „Med njimi bivam pa me ne poznajo, Podnevi in ponoči gori pred mojo hižo luč, pa me le ne najdejo. Za vse skrbim, oni se zame ne zmenijo.“ Jošku je težko v duši. Vidi; ljudje so zaslepljeni. Zlato tele molijo ne Boga. Bog jim pošilja opomin, da spregledajo. Iz Joškove dobre duše se dvigne goreča prošnja k Bogu, da bi ljudje spregledali. Zaupna je bila njegova prošnja in v srcu mu je odleglo.

Dvignil se je potolažen in se napotil proti domu. Jasen je bil njegov sklep; postati apostol resnice, boriti se proti zaslepljenosti. Vedel je; ljudje so dobri, zastori zaslepljenosti jim bodo padli z oči. Zasijali bodo naši deželici lepši časi. Zemlja bo rodila sad in dajala kruha. Blagoslov bo plaval nad našo zemljo.

Radostno je Joško zaukal in potrkal na domača vrata, poln lepih nad za bodočnost.

Razglasi

agrarne in gospodarsko-podporne zadruga.

Agrarna in gospodarsko podporna zadruga kupuje:

manjšo količino medu;
kukurico, oves in proso, vsakega par stotni metrov;

posodo, kakor kadi večje mere, dva lagva (soda), ki bi držala po en polovnjak, jedilno crdjo za 24 oseb prosto in za toliko oseb krožnike;

seme od križovca (akacije);

slamo za nastejlo;

na odajo ima:

brisače (otirate);

stolne robce (serviete);

drva hrastova in jelšova;

hrastove sohe;

premog črn in rjav;

debele svinje;

kuretino, pure in goske;

500 lepih borov za late (letve) deske itd. zadruga da vse razžagati in spravi domov proti takojšnjemu plačilu mnogo ceneje svojim članom, kot je dnevna cena teh predmetov;

hrastove komade za doge pri teh rabih ponudbo za istesanje teh dog;

govedo za mesnico tedensko;

belice (jajca), mast, moko (melo).

Kdor hoče kaj kupiti ali ima kaj za prodati, naj vse javi na zadrugo v Črensovce ali pa na poslovalnico v M. Soboto Križova 4.

Zadnjič smo srečali neko siroto, ki je nesla dve goski. Smo jo vprašali, kam je pa neseš? Kupil jo je ta... gospod. Vprašamo jo, počem. Odgovor je bil prežalosten: deset kil za 50 Din. Siroto so dobro goljufali. Naj se kaj takega ne pripeti našim naročnikom in zadrugarjem, jih prosimo, naj nam čestokrat pošiljajo vprašanja, počem naj se trži ta ali ona reč. Mi njim bomo dragevolje dali vselej odgovor. Vsak teden se more tako vprašanje postaviti. Vse napravimo brezplačno, kar hočemo ljudem pomagati. Ljubezen nas vodi, ne pa za služki.

Sadovi tkalskega tečaja v Črensovcih.

Znano je našim cenjenim naročnikom, da se je obdržal v Črensovcih po prizadevanju g. Dr. Božo Račiča, tkalski tečaj. Na tem tečaju so se naši tkalci naučili tkati lepe reči. Izgotovili so sedaj več lepih brisač in servietov. Svojemu dobrotniku, g.

dr. Račiču, ravnatelju zavoda za domači obrt, smo poslali v dar dve brisači in en stolni robec. Gospod ravnatelj nam je po sprejemu daru poslal sledeče pismo:

„Zahvaljujem se Vam za poslane lepe vzorce in sem zelo zadovoljen, da je dosegel tečaj tako lep uspeh. S potrebno vajo bodo dosegli tkalci še lepše uspehe. Poslal Vam bom v kratkem nekaj pisane prejice za okraske in sicer malo debelejšie od te s katero so otirači narejeni, da bode ornament bolj viden in bolj trpežen.“

Posvetil bom še nadaljno pozornost zadevi, da se uvede na podlagi prakse, ki jo imajo zdaj tkalci tkanje vzorčastih tkanin za ženske obleke. Takšno blago izdelujejo Hrvatje in se prav lahko proda.“

Ko se g. ravnatelju na tem mestu javno zahvaljujemo za podporo našega domačega obrta, oprosimo predvsem našo mladino, naj pazljivo prečita njihov lep članek, ki je na prvi strani objavljen in ki govori o našem domačem obrtu, ter naj se poprime po danih navodilih domačega obrta z obema rokama. Gospodu ravnatelju toplo zahvala za lepe nasvete, ki nam daje v tom članku. Obenem ga prosimo, da nas i nadalje blagovoli podpirati in našem siromašnemu ljudstvu pomagati.

Uspeh tečaja za ročne torbice v Črensovcih se pozna.

Ta tečaj se je vršil na prizadevanje izdajatelja Novin na njegove in stroške Hranilnice ter posojilnice v Črensovcih. Obiskalo je ta tečaj do 80 dece. Naučili so se plesti i kuka-ričnega bilja (koruznega perja), lepe, trpežne ročne torbice (cekere). Sedaj deca ne postavlja po ulicah in se ne pretepa po pašah, ampak redi si košarice in torbice. Siromašnejših celo prodajajo že lepo izdelane torbice in si najpotrebnejše prislužijo. Tečaj je, kakor vidimo, rodil dvojni hasek, moralnega in gmotnega. Našim otrokom naj sledijo i drugi!

Ponesrečenci agrarne in gospodarsko-podporne zadruge.

Zadruga je uvedla, kakor je razvidno iz njenih pravil, zavarovanje ob priliki nesreče. Ta zavarovalni odsek je letos z 1. januarjem začel poslovati. V enem letu se nam je priglasilo blizu 200 ponesrečencev. Vsem smo pomagali in nudili neko podporo; zadnji je bodo te dne dobili. Največ nesreč je bilo od kuge pri živini in svinjah bil je pa tudi požar (ogelj) potem še skrajno siromaštvo pri sirotah deci. Pomagamo z obrestmi tiste vloge, ki jo člani v ta namen vložijo. Ta vloga iznaša 200 Din. Vplačat se mora v 10 letih. Čim preje se plača v celoti, tem hitreje smo v stanu

nuditi večje podpore. Kdor ima ljubezen do bližnjega, ne bo odlašal z vplačilom vloge zadružne samopomoči. Siromak pa mora vsaj 10 Din vplačati letno. Glavnica ostane vsakomur v celoti, samo obresti od 200 Din se potrošijo ponesrečenim v pomoč. To toliko znači, da letno damo svojemu bližnjemu 10 Din. na pomoč v nesreči. Pri tem zavarovanju se najbolj pokaže, dali imamo ljubezen do bližnjega, ali pa ne? Tu se pokaže, da li imam toliko uvidevnosti, do mi je bližnjemu v nesreči in nevolji pomoč nuditi stroga dolžnost in da nikoli ne smem svojega kadila ali pila postaviti pred to dolžnost.

Podpore smo razdelili okroglo 6000 Din. Toliko so iznosile obresti od vplačanih vlog zadružne samopomoči. Dobil je pa vsak ponesrečenec večjo svoto, in to mnogo večjo, kot iznosijo večletne obresti njegove vplačane zadružne samopomoči.

Ko bomo poslovalnico organizirali, bomo to zadružno samopomoč tudi delili. Vsaka poslovalnica dobi svoje obresti do rok in z temi bo podpirala svoje ponesrečene in s temi pospeševala poljedelstvo itd. svojih članov. Samobsebi se razume, da na ta način se začne močno tekmovanje med poslovalnicami, kaj bo v največji meri koristilo zadrugarjem. Vsaka iz med poslovalnic bo skrbela, da čem več članov pridobi in da ima čimveč zadružne samopomoči vplačane. Zatrpeče svoje brate pojdi-mo na delo z ljubeznostjo!

Proglas dobrodelnega društva „Varstvo“.

Predragi bratje, dobre sestre!

Svetovna kriza je med vsemi narodi na svetu povzročila mnogo bede in siromaštva. Tudi naši kraji niso izmuzeni; tudi pri nas raste pomanjkanje in uboštvo. Zlasti mnogi ubožni starši so v silnih skrbih, kako bodo preživljali svoje otroke ker ni denarja, ne obleke, ne živeža. S strahom gledajo v bodočnost. Mnogi starši imajo že v šoli odrasle otroke, pa ne vedo kam z njimi; ne vedo in ne znajo poiskati primerne mesta, kamor bi dali svoje otroke, da bi se karkoli izobrazili in si v poznejšem življenju mogli na pošten način služiti vsakdanji kruh.

Toda temu siromaštvu in tej nevednosti in neznanju se da pomagati, če se vsi kot bratje in sestre združimo v društvu in svojim malim bratom in sestricam z združenimi silami pomagamo. Kjer je resnična ljubezen do bližnjega in ljubezen do lastnega naroda, se da vse doseči. To dokazuje društvo „Narodna Zaštita“ in društvo „Hrvatski Radiša“ v Zagrebu. V teh dveh društvih so se združili vsi hrvatski rodoljubi in rodoljubkinje, da pomagajo svojim malim rojakom in rojakinjam. Človek mora občudovati veliko dobrodelno, narodno, prosvetno in gospodarsko delo, ki ga vršita ti dve društvi. „Zaštita“ je pri premožnih posestnikih namestila na prehrano in vzgojo nad 60.000 (šestdesettisoč) otrok ubožnih staršev. Razen tega je razdelila od leta 1914 do danes 22 milijonov dinarjev v dobrodelne namene. — „Radiša“ pa je nastavljal nad 15.000 dečkov v razne obrti.

Podobno hoče delovati tudi naše dobrodelno društvo „Varstvo“. Delovalo bo

le v Dravski banovini, s sličnimi društvi v državi bo pa v prijateljskih odnosih. Društvo hoče: I. kolonizirati slovenske siromašne otroke in sirote med dobre slovenske družine; II. nameščati trgovske, obrtne, industrijske in kmetijske učence. Nameščati hoče samo zdrave in nepokvarjene otroke stare od 6 do 12 let; v poznejše obrtne, trgovske in kmetijske stroke seveda dečke v primernih letih in po zmožnostih. „Varstvo“ hoče, da bodi manj učnega proletarijata, pa več dobrih kmetov, obrtnikov, trgovcev in sposobnih delavcev.

Toda društvo ne more dosežati svojih namenov, ako ga ne podpirajo vsi sloji prebivalstva, eni z denarnimi podporami, drugi s potrebnimi informacijami ali s tem, da sprejmejo siromašne otroke na prehrano in vzgojo, ali da sprejmejo potrebne vajence v svoje podjetje.

Zato se obračamo do vseh dobrih src, do vseh blagih Slovencev in Slovenk, ki jim je Bog dal dovolj zemeljskih darov za preživljanje, da sprejmo kakega siromašnega otroka za daljši ali krajši čas na prehrano in vzgojo. Kdor pa ne more prevzeti otroka, naj vsaj z denarno podporo podpre to dobrodelno i narodno akcijo. Društvo „Varstvo“ je odprlo svojo pisarno v Ljubljani na Dunajski cesti št. 17 (pri-tličje vhod s ceste). Tu sem se pošiljajo vsi darovi in tu se sprejemajo vsi oglasi za siromašne otroke.

Siromašni starši, ki imate dobre in nepokvarjene otroke v starosti 6 do 12 let, pa jih ne morete preživljati in ne oblačiti, obrnite se na društvo „Varstvo“ in sporočite, da poskrbi vašim otrokom za daljšo ali krajšo dobo preživljanje in vzgojo pri dobrih ljudeh.

Oni poljedelci, ki žele dobiti 14 ali 15 letnega fanta, da se pri njih izuči praktičnega in naprednega poljedelstva, dalje obrtniki, trgovci, ki žele dobiti vajence, naj se obrnejo v vseh teh zadevah na društvo „Varstvo“, ki jim bo poskrbelo potrebne vajence.

Oni starši, ki želite, da se vaši otroci izuče poljedelstva, kake obrti ali trgovine, sporočite društvu „Varstvo“, da poišče za vašega sina poljedelca, obrtnika, trgovca, ki bi ga hotel sprejeti na izučbo.

Na vse blage Slovence in Slovenke se obračamo z iskreno prošnjo, da bi podpirali vsak po svoji moči namene društva „Varstva“ vsepovsod. Z združenimi močmi se da veliko storiti in marsikatera solza obrisati. Društvena članarina znaša letno 10 Din. Sprejme se vsak najmanjši dar. Darežljivosti niso stavljen nikake meje. Vsako leto bomo javno polagali svoj račun in poročilo o svojem delu.

Pri svojem delu bomo ne glede na desno ali levo pomagali po svojih močeh vsakemu, ki je pomoči potreben.

Ljubljana, 6. oktobra 1932.

Za Dobrodelno društvo „Varstvo“:

Fran de Cecco,
tajnik.

Anton Mrkun,
predsednik.

SveteK Kristusa Krala.

Takrat je rekel Pilat Jezusu: „Ti si judovski Kralj?“ Jezus je odgovoril: „Praviš to sam od sebe ali so ti o meni povedali drugi?“ Pilat je odgovoril: „Sem mar jaz jud? Tvoj narod in veliki duhovniki so te meni izročili. Kaj si storil?“ Jezus je rekel: „Moje kraljevstvo ni od tega sveta; ko bi bilo moje kraljevstvo od tega sveta, bi se moji služabniki bojevali, da bi ne bil izročen judom; tako pa moje kraljevstvo ni odtod“. Rekel mu je tedaj Pilat: „Torej Kralj si?“ Jezus je odgovoril: „Tako je, Kralj sem. Jaz sem zato rojen in sem zato prišel na svet, da spričam resnico. Vsak, kdor je iz resnice, posluša moj glas.“ (Janez 18, 33–7).

Sam je sedaj izpričal: Kralj sem! Pozneje so mu na križ zapisali v hebrejščini, latinščini in grščini, v tedaj svetovnih jezikih: Jezus Nazareški, kralj Judov.

Naš Kralj je to, ki zdaj sedi na desnici Očeta, pred njim pa angeli in svetci molijo: *Svet, svet, svet.*

Kralj, danes ti prisegamo zvestobo, darujemo razum, voljo, srce: mi verjemo, ubogamo in ljubimo.

Prisegamo zvestobo vsi, tudi izseljenci, ki smo pretekli ponedeljek

svetili našega patrona, tvojega nadangela Rafaela. Izseljenci v Ameriki, Franciji, Nemčiji, Slayoniji in Sam veš, kje drugje.

Vsi se ti danes klanjamo, nedolžni in spokorni, boječi in pogumni, vsi tvoja deca po sedmerih syestvih: krst, potrjenje, prečiščavanje, pokora, slednje mazanje, cerkveni red, hižni zakon.

Tvoj mašnik je belo oblečen danes. Veselje nam vzbuja ta barva in zaupanje. Pa tudi sicer bi zaupali, saj evangelij pravi, da si zapovedal viharju in morju — in nastala je velika tišina. — Potišaj v nas vihar strasti, Kralj vsegomoči!

Bratje in sestre, premislimo!

Ali smo res protivniki inflacije?

Od neke strani smo dobili na zadnji članek tudi to zanimivo vprašanje, če je res mogoče, da smo protivniki inflacije, ko bi se vendar z inflacijo vprašanje cen kmetovih pridelkov in vprašanje kmetijskih dolgov kar samo po sebi rešilo. To bi bila, tako pravi pismo, **najenostavnejša in tudi najpravičnejša rešitev.**

Enostavna bi že mogoče bila ta rešitev, ker bi se breme dolgov, kakor smo v zadnji številki navajali, samo po sebi olajšalo v taki meri, v kakršni bi se izvršila inflacija. Zato bi pa bila ta rešitev tudi krivična, strašno krivična in bi bila v obraz vsem pojmom o pravičnosti i nprav-

nosti. Stotisoči malih varčevalcev naj bi z inflacijo prišli ob večji ali manjši del svojih trdo zasluženih, v neštevilno slučajih pristradanih prihrankov, zato da se na enostaven način more izvršiti razdolžitev ne le kmeta, ampak vseh obrtnikov, trgovcev, industrijcev, ki skoro vsi delajo z večjim ali manjšim kreditom. Pa ne le krivična bi bila taka rešitev, temveč bi mogla imeti za desetletja ogromne posledice za vse naše gospodarstvo. Mi smo zadnjič povdarili, da varčevalci ustvarjajo narodni kapital. Če ta narodni kapital sedaj zvodenimo, odkod bomo dobili novega, ker varčevati gotovo nihče več ne bo hotel. V bodoče se potem kapital ne bi več ustvarjal doma z malim varčevanjem milijonov, temveč bi bilo naše gospodarstvo za vse nove, a neobhodno potrebne kapitale navezano izključno na pomoč inozemskih upnikov. Če pa bo kapital inozemski, bodo tudi vsi sadovi kapitala pripadli inozemcem. Mi bi postali kolonija, katero vlada tuji kapital in katere naravne zaklade in človeško silo po mili volji izkorišča tujec. S tega vidika je treba gledati na težka vprašanja, katera so danes pred nami. Potem se ne bodo pojavljali tako površni in lahkomišelnih predlogi, kakor se to sedaj pogosto dogaja.

Zadružništvo, kot je pri nas, predstavlja široko organizirano varčevanje malih ljudi. Zadružništvo je vršilo propagando za varčevanje, ki je najboljša podlaga naprednega gospodarstva in ljudskega blagostanja. Ali naj potem zadružništvo te svoje nauke zataji, preklicuje? Ali naj da prednost nesolidnosti pred solidnostjo, zapravljivosti pred varčnostjo, lenobi pred pridnostjo? Tega ne moremo. Naš emblem je čebelica z napisom: „Delaj, hrani, množi!“

Van Vid:

Na grobovih sveče gorijo.

(Svoji + mami v spomin.)

Bilo je pred štirimi leti. Pusta jesenska megla je zgostila zrak in dež je pršil v tako drobnih kapljicah, da nisi razločil, ali je samo gosta megla, ali pa v resnici dežuje. V tej megli sem korakal proti domu. Mlake so bile po cesti in zdaj pa zdaj sem stopil v to ali ono lužo, da nisem samo sebe poškopil, ampak je brizgnilo na vse strani. Breme, ki sem ga nesel ni bilo težko pa so me le bolele roke, ko sem stopical proti domači vasi. Za hišami po sadovnjaku sem krenil proti domači hiši, da ne bi gazil po vaškem blatu. Ni bilo še pozno, a čemerikavo vreme je vsililo temo, solnca željni naravi.

Pes se je oglasil na domačem dvorišču hoteč opozoriti domače, da se nekdo bliža hiši. Utihnil je, ko me je po glasu spoznal in se začel dobrikati okrog mene.

Stopil sem v vežo in zaslišal glasove iz kuhinje. Nalahno sem potrkal in stopil. Pozdravili smo se brez smeha, kakor je otožna jesen. Očka in brat sta sedela pri mizi in popravljala vence, ki so bili razloženi po mizi in stolih.

V kuhinji je bilo vse po starem. Postelja, omara in peč ter dolga miza s štirimi stoli, a na steni nekaj slik s križem, vse to je bilo nekdanj in tudi danes. Le pri večerji so mi oči nehote silile na stol, ki je bil prazen. Bil je naslonjen k oknu, a

tudi k mizi in zraven peči je bil, a ni bilo nikogar, ki bi ga zasedel.

Drugi dan je bil jasnejši in kljub blatu po vasi je bilo vse praznično in solnce je sijalo. Še predpoldne smo nesli vence na pokopališče, jih navezali na križe in okrasili s cveticami. Naglo se je nagnil dan h kraju in nekam tesno mi je postajalo pri srcu. Bil je Vseh svetih večer. Neprodirna tema je nastala, da bi jo lahko z rokami prijel in to je povečalo mojo dušno tesnobo.

Okrog osmih smo se odpravili na pokopališče. Že z ulice se je videla lahna zarja proti severu, kakor bi kdo v tihi noči daroval Bogu kadila in mire ter z dimom pošiljal svoje hrepenenje k Njemu ki se mu v tej noči toliko duš priporoča.

Pokopališče je žarelo v morju lučic, ki so obsevale vence na grobovih. Nehote človek obstane pri vhodu in občuduje to krasoto. Venec pri vencu viseč na križu se ti zdi, ko zbor krilatih angelov, ki stojé čakajo, da jih ljudstvo počasti z biseri lučic drobnih svečk. Med to krasoto vencev se nemo gibljejo temne postave, kakor bi se sprehajali duhovi rajnih, a bili so to ljudje, ki so prišli obiskat posmrtna bivališča svojcev.

Tudi mi smo se pomikali med to množico, proti drugemu koncu te dežele mrtvih. Ustavili smo se pred grobom, ki je bil še dokaj nov in se je jasno videlo, da stoji prvič ta dan med drugimi. Bil je lep urejen. Na njega zgornjem koncu so

rasle bele poletne georgine in druge rože. Na obema spodnjima ogloma so bili vsajeni poletni nageljčki, a na zgornjem koncu je kraljeval nad vsem ličen križ iz hrastovine, ki je nosil na sebi podobo Onega, po katerem je bil odrešen svet. Križ je krasil venec z lepo razvrščenimi rožami. Na tem grobu še niso gorele sveče. Nismo pa obstali pri njem samo zato, da bi naredili na njem luč, ampak, sem nas je vlekla ona največja ljubezen, ki jo človek čuti samo do ene osebe na tej revni zemlji, sem nas je vlekla ljubezen do matere. Tu pod tem križem, pod to grudo počiva ona, ki nas je ljubila najbolj nesebično. Tu počiva ona, ki je zame prečula toliko noči, ona, ki jo zastonj iščem po širnem svetu. Prižgali smo sveče, a ne vem kako. Videl sem jih goreti, ko v megli, križi so se mi začeli obračati in in nekaj trenutkov nisem vedel, če stojim na nogah. Zame ni več obstojala krasota lučic in rož, ki so se v mavričnih barvah prelivale iz ene v drugo, ne ljudje, ki so se pomikali mimo nas. Le grob se mi je vtisnil v dušo, grob v katerem počiva moja mati. Ta grob je moj spremljevalec v tujini.

Zavili smo proti domu. Doma je bilo vse po starem, le stol v kuhinji je stal prazen, ker ni bilo nje, naše mame, da bi ga zasedla, kajti na njenem grobu je bil že venec in tudi sveče so že zgorele...